

Prvá [právna] pomoc pre cudzincov

First [Legal] Aid Kit for Foreigners

Prvé vydanie 2013

Vydavateľ:
Liga za ľudské práva
Hurbanovo nám. 5
Bratislava 81103

Autorky: Zuzana Bargerová, Katarína Fajnorová

© 2013 Bratislava

Dizajn a ilustrácie: Daniela Jankelová

Vytlačené v: X print s.r.o.

Všetky práva vyhradené.

Publikácia vyšla s finančnou podporou Európskej komisie, Európskeho fondu pre integráciu štátnych príslušníkov tretích krajín, Solidarita pri riadení migračných tokov, v rámci projektu „Právna poradňa pre pobyt a občianstvo 3“. Za obsah tejto publikácie je výlučne zodpovedná Liga za ľudské práva, o.z.

Kód projektu: SK 2011 EIF P1/9 IP

Drahí čitatelia, nečakajte, a čítajte tohto Sprievodcu pobytom migranta na Slovensku

Dear readers, instead of waiting, read a practical guide to residence in Slovakia

Vitajte na Slovensku,

Táto praktická príručka pre Vás, ktorí ste sa rozhodli prechodne alebo trvalo usadiť na Slovensku, vychádza vďaka podpore Európskeho fondu pre integráciu štátnych príslušníkov tretích krajín, Solidarita a riadenie migračných tokov.

Prinášame vám v nej prehľad životných situácií a otázok, ktorými sa najčastejšie zaoberali právničky Poradne pre pobyt a občianstvo Ligy za ľudské práva v práci s cudzincami. Pochopili sme, že **úspech pri získaní a obnove pobytu často spočíva v detailoch**, v predchádzaní nedorozumení alebo lepšom zvážení časových možností. Chceli by sme vám preto ponúknuť jednak všeobecný prehľad a zároveň ilustrovať na konkrétnych - anonymných príbehoch našich klientov v bežných životných situáciách praktické „návod“ na ich riešenie.

Považujeme za dôležité vás upozorniť na to, že ako každý človek a jeho životný príbeh, aj jednotlivé príbehy v tejto príručke sú individuálnymi reakciami a odporúčanými postupmi, ktoré nemusí byť úplne vhodné použiť na váš alebo podobný príbeh bez preverenia si detailnejších informácií napríklad v zákone o pobyte cudzincov, u právnikovi alebo priamo na štátnom úrade, s ktorým prichádzate do kontaktu. Zároveň má však príručka ambíciu ponúknuť vám základný prehľad práv a povinností, ktoré Vám zákon priznáva tak, aby vás mohli prekvapiť len výnimočné situácie a aby ste si mohli vaše práva a povinnosti účinne ochrániť a dodržiavať aj sami. Ak už žijete na Slovensku a máte nejaký právny problém, ktorému celkom nerozumiete, možno vám pomôže práve táto kniha.

Práva a povinnosti cudzincov na Slovensku

Je pre vás veľmi dôležité, aby ste dobre poznali svoje **práva ale aj povinnosti**, aby váš pobyt na Slovensku bol čo najprijemnejší a bez zbytočných komplikácií. Pobyt, ktorý vám udelili, alebo o ktorý žiadate na cudzineckej polícii pre vás znamená istý právny status, preto sa povinnosti a práva môžu líšiť podľa typu pobytu, o ktorý ste požiadali.

Pobyt pre novo prichádzajúcich a tu krátkodobo žijúcich migrantov sa nazýva prechodný. Pobyt pre manželov občanov SR a usadených migrantov sa nazýva trvalý a má tri formy, trvalý pobyt na 5 rokov, na neobmedzený čas a dlhodobý pobyt v EÚ. V istých nepriaznivých životných situáciách je možné ochrániť vaše záujmy alebo dokonca život a predísť tak stavu bez oprávnenia na pobyt aj pobytom tolerovaným.

PRECHODNÝ POBYT – PRÁVA

Ak máte na Slovensku prechodný pobyt, po 5 rokoch vám môžu udeliť pobyt trvalý a umožniť vám trvalé usadenie sa.

- Môžete vykonávať tie činnosti, na ktoré ste získali pobyt a ešte popri tom aj študovať.
- Vaši rodinní príslušníci (manžel/ka, rodič, dieťa) žijúci v zahraničí, môžu podať žiadosť o zlúčenie rodiny
- Ak ste zamestnaná/ý, môžete mať verejné zdravotné poistenie
- Môžete si kúpiť nehnuteľnosť na Slovensku (byt, dom)
- Máte právo vstupu a pobytu na území SR, kedykoľvek počas platnosti kartičky pobytu sa môžete vrátiť naspäť do krajiny

- Po 4 rokoch oprávneného pobytu môžete požiadať o trvalý pobyt

PRECHODNÝ POBYT – POVINNOSTI

Ako cudzinec/ka s prechodným pobytom máte podľa zákona o pobyte cudzincov povinnosť najmä:

- Oznámiť cudzineckej polícii do 5 dní dôležitú zmenu vo vašom statuse, zmenu mena, osobného stavu (sobáš, rozvod), štátnej príslušnosti a údajov v cestovnom doklade
- Oznámiť cudzineckej polícii do 5 dní od presťahovania zmenu ubytovania
- Oznámiť cudzineckej polícii písomne, ak chcete vycestovať a byť viac ako 180 dní nepretržite mimo územia Slovenskej republiky
- Uzatvoriť zdravotné poistenie (aj ak nie ste zamestnaná/ý) najneskôr do troch pracovných dní od prevzatia dokladu o pobyte, a do 30 dní doložiť polícii, že ste zdravotne poistený/á na území Slovenskej republiky (toto poistenie musíte mať po celú dobu vášho pobytu)
- Nebyť nikdy úplne bez finančnej rezervy! Finančné zabezpečenie pobytu musíte vedieť dokladovať najmenej vo výške životného minima (v súčasnosti 194,58 EUR, ale v júli 2013 sa táto suma bude meniť) na každý mesiac zostávajúceho pobytu, najviac však na jeden rok dopredu
- Chrániť doklady vydané políciou pred ich stratou, krádežou, poškodením alebo zneužitím (v opačnom prípade vám hrozí pokuta)
- Ohlásiť polícii stratu, krádež alebo poškodenie cestovného dokladu alebo dokladov vydaných políciou do 5 pracovných dní odo dňa, keď ste sa o tom dozvedeli
- Oznámiť polícii, ak sa plánujete zdržiavať mimo svojho bydliska viac ako 30 dní,
- Oznámiť polícii zmenu miesta ubytovania a doložiť polícii o tom doklady (napr. nájomnú zmluvu s notársky overenými podpismi a List vlastníctva „na právne úkony“ nie starší ako 90 dní)
- Ak zanikol váš účel pobytu (skončili ste napr. zamestnanie alebo školu) je potrebné to oznámiť do 3 pracovných dní cudzineckej polícii a vycestovať z krajiny najneskôr posledný deň oprávneného pobytu alebo v čase ktorý vám polícia dovolila na Slovensku zostať po skončení pobytu
- Vrátiť kartičku poistenca zdravotnej poisťovni u ktorej ste boli poistený/á ak skončilo poistenie alebo plánujete odísť zo Slovenska.

Následky nedodržania uvedených povinností, môžu mať za následok nielen udelenie vysokej pokuty, ale aj zrušenie pobytu a v konečnom dôsledku môžu mať negatívny dopad aj na vašu rodinu alebo budúcu žiadosť o udelenie štátneho občianstva, preto ich odporúčame ovládať a dodržiavať.

TRVALÝ POBYT – PRÁVA

S trvalým pobytom môžete najmä:

- Žiť a pracovať slobodne na území SR, kedykoľvek odísť a zas sa sem vrátiť
- Po 8 rokoch trvalého pobytu požiadať o štátne občianstvo SR (po 5 rokoch ak ste manželom/manželkou občana SR)
- Žiadať o zlúčenie rodiny s rodinnými príslušníkmi, ktorí žijú mimo územia SR
- Pozvať na Slovensko iného cudzinca na turistickú návštevu

- Máte právo aj povinnosť byť verejne zdravotne poistený/á a to aj keby ste neboli zamestnaný/á
- Môžete slobodne študovať
- Voliť v regionálnych voľbách
- Mať vodičský preukaz (môžete si na okresnom dopravnom inšpektoráte preveriť, či váš vodičský preukaz je uznaný na Slovensku)

TRVALÝ POBYT – POVINNOSTI

Ak máte trvalý pobyt, na Slovensku ste už takmer ako doma, potom ste povinný/á predovšetkým:

- Dodržiavať všetky zákony a právne predpisy SR
- Platiť riadne dane a odvody
- Byť verejne zdravotne poistený odo dňa udelenia trvalého pobytu
- Na požiadanie sa preukázať polícií, že máte doklady o pobyte
- Oznamovať zmenu miesta vášho ubytovania a doložiť polícii o tom doklady (napr. nájomnú zmluvu s notársky overenými podpismi a List vlastníctva „na právne úkony“ nie starší ako 90 dní)
- Oznamovať cudzineckej polícii písomne, ak chcete vycestovať a byť viac ako 180 dní nepretržite mimo územia Slovenskej republiky, aby vám nezanikol pobyt
- Nebyť nikdy úplne bez finančnej rezervy! Finančné zabezpečenie pobytu musíte vedieť dokladovať najmenej vo výške životného minima (v súčasnosti 194,58 EUR, ale v júli 2013 sa táto suma bude meniť) na každý mesiac zostávajúceho pobytu, najviac však na jeden rok dopredu..
- Chrániť doklady vydané políciou pred ich stratou, krádežou, poškodením alebo zneužitím (pri strate a krádeži vám hrozí vysoká pokuta)
- Ohlásiť polícii stratu, krádež alebo poškodenie cestovného dokladu alebo dokladov vydaných políciou do 5 pracovných dní odo dňa, keď ste sa o tom dozvedeli. V tomto prípade pravdepodobne dostanete pokutu za to, že ste neochránili svoje doklady pred stratou a bude vám vystavený nový doklad.

TOLEROVANÝ POBYT

Ak máte pobyt tolerovaný, ide iba o dočasné riešenie a váš právny status, práva a povinnosti, sú závislé od toho na aký účel a z akého dôvodu vám Slovensko tento pobyt priznalo. Keďže možností je viac, preverte si vaše možnosti, práva a povinnosti (právo pracovať alebo byť zdravotne poistený), u právnikov.

Podmienky zamestnávania štátnych príslušníkov tretích krajín upravuje zákon č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti v § 21 až 24. Podľa § 22 ods. 7 cudzinec s tolerovaným pobytom nepotrebuje povolenie na zamestnanie v nasledujúcich prípadoch:

- ak mu bol predĺžený tolerovaný pobyt z dôvodu, že je obeťou trestného činu súvisiaceho s obchodovaním s ľuďmi,
- ak mu bol udelený tolerovaný pobyt z dôvodu rešpektovania jeho súkromného a rodinného života,

- ak mu bol udelený tolerovaný pobyt z dôvodu nelegálneho zamestnávania za osobitne vykorisťujúcich pracovných podmienok, ak je jeho prítomnosť nevyhnutná na účely trestného konania.

Cudzinci s iným druhom tolerovaného pobytu sa nemôžu zamestnať bez ohľadu na to ako dlho im je udeľovaný, resp. predlžovaný tolerovaný pobyt. Preto, ak máte udelený tolerovaný pobyt podľa § 58 ods. 1 písm. a) alebo b) zákona o pobyte cudzincov, teda z dôvodu, že existuje vo Vašom prípade prekážka administratívneho vyhostenia alebo z dôvodu, že Vaše vycestovanie nie je možné a Vaše zaistenie nie je účelné, nemôžete sa legálne zamestnať. Okrem toho ustanovenie § 59 ods. 5 zákona o pobyte cudzincov zakazuje všetkým cudzincom s tolerovaným pobytom podnikat'.

Dôležitou informáciou pre Vás ako cudzinca s tolerovaným pobytom, resp. žiadajúceho o tolerovaný pobyt je aj informácia ohľadne zdravotného poistenia a zdravotnej starostlivosti. Podľa zákona č. 580/2004 Z. z. o zdravotnom poistení cudzinci s tolerovaným pobytom nemôžu mať povinné verejné zdravotné poistenie. To znamená, že ako cudzinec s tolerovaným pobytom máte iba možnosť dať sa poistiť v komerčnej poisťovni uzatvorením poistnej zmluvy a hradením si poistného z vlastných prostriedkov. To neplatí iba v prípade, že ste zamestnaný (za predpokladu, že sa môžete zamestnať – vid' vyššie); ak máte pracovnú zmluvu, Váš zamestnávateľ je povinný za Vás odvádzať zdravotné poistenie a Vy ste oprávnený na to, aby Vám na zdravotnej poisťovni vystavili preukaz poistenca. V takomto prípade máte nárok na rovnakú zdravotnú starostlivosť ako slovenskí občania. Ak máte súkromné zdravotné poistenie, Vaša komerčná poisťovňa je povinná Vás informovať o rozsahu zdravotnej starostlivosti, ktorú máte krytú Vaším zdravotným poistením. Ak nemáte žiadne zdravotné poisťovne, máte nárok len na neodkladnú zdravotnú starostlivosť. Bez zdravotného poistenia si musíte sám hradiť náklady súvisiace so zdravotným ošetrením, ktoré Vám bolo na území SR poskytnuté.

Ak máte akékoľvek pochybnosti o vašej životnej alebo rodinnej situácii, kontaktujte právnik! Bezplatne vám rady poradia skúsené právničky Ligy za ľudské práva na Hurbanovom námestí 5, 3 poschodie.

Nasledujúca časť príručky sa venuje rôznym životným situáciám cudzinca na Slovensku.

Pre študentov, ktorí končia štúdium na vysokej škole

1. *Som doktorandkou na univerzite, v júni budem končiť štúdium. Moja kartička pobytu však platí až do septembra. Chcela by som na Slovensku ostať, pretože tu mám priateľov a snúbenca, ale neviem, ako mám postupovať.*

✚ Dokedy mám oprávnený pobyt, keď som skončila školu?

Podľa zákona o pobyte cudzincov to znamená, že poslednou štátnicou (alebo záverečnou skúškou) sa skončí aj váš účel pobytu. Polícia o 30 dní zruší váš pobyt a budete musieť vycestovať bez ohľadu na to, dokedy vám mala platiť pobytová kartička!

✚ Koľko dní mám ešte platný pobyt a koľko dní mám na vycestovanie zo Slovenska?

K poslednému dňu vášho štúdia pripočítajte **30 dní zákonnej prechodnej lehoty** na nájdenie nového zamestnania alebo nového účelu pobytu. Ak vám polícia po skončení týchto 30 dní zruší pobyt, v rozhodnutí o jeho zrušení uvedie ešte ďalšiu lehotu, počas ktorej môžete vycestovať. Spočítaním týchto dvoch lehôt dostanete maximálny čas, ako dlho sa môžete zdržiavať na území SR oprávnene, preto je táto lehota vždy individuálna. Po skončení tohto obdobia vám odporúčame určite vycestovať, pretože nerešpektovaním rozhodnutia polície a porušením zákona o pobyte cudzincov si môžete vážne skomplikovať život, a to aj do budúcnosti.

✚ Odkiaľ sa polícia dozvie, že som skončila školu?

O skončení vášho štúdia informuje cudzineckú políciu škola, ktorá túto skutočnosť podľa § 115 zákona o pobyte cudzincov musí oznámiť polícii do troch dní.

✚ Aké mám možnosti?

Ak ste sama, ale chcete zostať žiť na Slovensku, najlepšie bude, aby ste si ešte počas štúdia našli zamestnávateľa, ktorý vás zamestná hneď po skončení školy. V prechodnej lehote 30 dní, ktorú vám zákon dáva na nájdenie práce, totiž stihnete iba podať žiadosť o povolenie na zamestnanie úradu práce (miestne príslušný úrad práce v mieste výkonu zamestnania), ktorý rozhodne do 30 dní, aby ste mohli s udeleným povolením na zamestnanie utekať na cudzineckú políciu a hoci aj posledný deň tejto lehoty podať žiadosť o zmenu účelu prechodného pobytu.

Na zmenu účelu pobytu budete potrebovať najmä dokladovať nový účel pobytu (napr. povolenie na zamestnanie), vaše **nové ubytovanie** (podľa typu bývania, napr. nájomnú zmluvu s notársky overenými podpismi a list vlastníctva nie starší ako 90 dní) a **finančné zabezpečenie pobytu** (cca 2 400 eur) napríklad potvrdením od zamestnávateľa o výške príjmu alebo aj výpisom z účtu. Zoznam dokladov si vopred preverte podľa zákona alebo si ich prejdite s právnikom – žiadosť musí byť úplná, aby vám ju polícia prevzala. Mali by ste so sebou mať vždy 2 fotky 3 × 3,5, platný cestovný pas a kolkové známky v sume správneho poplatku určeného na váš účel pobytu.

Ak máte akékoľvek pochybnosti o vašej životnej alebo rodinnej situácii, kontaktujte právnika! Bezplatne vám poradia právničky Ligy za ľudské práva na Hurbanovom námestí 5, 3. poschodie.

✚ Ak sa nestihnem poradiť s právnikom, na aké ustanovenia zákona o pobyte cudzincov sa môžem odvolať na oddelení cudzineckej polície?

§ 36 odsek 2 a 3 zákona č. 404/2011 Z. z., o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Pre tých, ktorí žijú dlho na Slovensku a rozmyšľajú o štátnom občianstve

2. *Na Slovensko som sa presťahoval z Bolívie kvôli manželke a mám tu trvalý pobyt od septembra 2008. Chcel by som vedieť, ako je možné získať slovenské občianstvo? Aké podmienky vlastne musím splniť?*

O štátne občianstvo SR môže požiadať cudzinec po 8 rokoch trvalého pobytu. Vo vašom prípade však môžete o občianstvo SR požiadať už po 5 rokoch, ak ste uzavreli manželstvo so štátnou občiankou Slovenskej republiky, toto manželstvo trvá a žijete v tomto manželstve v spoločnej domácnosti na území Slovenskej republiky najmenej 5 rokov bezprostredne predchádzajúcich podaniu žiadosti o udelenie štátneho občianstva.

Vzhľadom na to, že na Slovensku už máte nepretržitý trvalý pobyt 5 rokov, ako manžel občianky Slovenskej republiky môžete podať žiadosť o štátne občianstvo prakticky kedykoľvek, a to na obvodnom úrade v sídle kraja podľa miesta vášho bydliska.

Dokladov, ktoré budete predkladať k žiadosti, je pomerne veľa, a preto je potrebné si ich zoznam pripraviť vopred a konzultovať akékoľvek nejasnosti s právnikmi alebo s pracovníkmi obvodného úradu v sídle kraja. Preukazovať budete najmä **bezúhonnosť** (výpisom registra trestov SR a krajiny pôvodu), **znalosť slovenského jazyka a všeobecné znalosti o Slovenskej republike** pohovorom pred komisiou v deň podania žiadosti.

Ďalej budete potrebovať spísať žiadosť a stručný životopis. Pripojíte doklad totožnosti, rodný list, doklad o osobnom stave, ktorým je vo vašom prípade sobášny list, doklad o pobyte na území Slovenskej republiky. Pokiaľ ide o nasledujúce doklady, to už môže byť komplikovanejšie, pretože závisia od vašej osobnej situácie, a to najmä: potvrdenie daňového úradu, colného úradu a obce o zaplatení daní a poplatkov, výpis z obchodného registra alebo výpis zo živnostenského registra, potvrdenie zamestnávateľa o pracovnom pomere a kópiu pracovnej zmluvy, potvrdenie zdravotnej poisťovne o zaplatení poisťného na verejné zdravotné poistenie a dĺžke trvania poisťného vzťahu, potvrdenie zamestnávateľa o zaplatení dane z príjmov a o zaplatení poisťného na verejné zdravotné poistenie, sociálne poistenie a starobné dôchodkové sporenie, potvrdenie o štúdiu, potvrdenie o poberaní dôchodku, potvrdenie o evidencii uchádzača o zamestnanie, potvrdenie o zdroji príjmov postačujúcich na financovanie pobytu a blízkych osôb na území Slovenskej republiky, ak ste dobrovoľne nezamestnaný.

Pracovníci oddelenia štátneho občianstva na obvodnom úrade v sídle kraja, kde bývate, vám isto radi poradia, ak si nie ste istý zoznamom dokladov k žiadosti.

Doplňujúce informácie a vzory nájdete na:

www.minv.sk/?formulare_a_vzory_tlaciv_ovvs_mat

Koľko zaplatím za udelenie štátneho občianstva?

Zaplatíte správny poplatok vo výške 700 eur, ale iba v prípade, ak vám bude občianstvo udelené. Jeho odpustenie je možné len azylantom a presídlencom z Černobyľa.

Ak sa nestihnem poradiť s právnikom, aký zákon upravuje nadobudnutie štátneho občianstva?

Zákonom, ktorý upravuje nadobudnutie štátneho občianstva, je zákon č. 40/1993 Z. z. o štátnom občianstve Slovenskej republiky. Podmienky pre jeho udelenie sú opísané v § 7 a 8.

Pre tých, ktorí nechcú byť zamestnaní a chcú vykonávať nejakú osobitnú činnosť

3. *Pochádzam z Bieloruska a chcel by som robiť dobrovoľníka v neziskovej organizácii. Je možné požiadať o pobyt na Slovensku, aj keď nebudem zamestnaný?*

Dovolia mi slovenské úrady žiť na Slovensku, aj keď som len dobrovoľníkom a nie zamestnancom?

Áno, zákon o pobyte cudzincov pozná tento účel pobytu. O pobyt na účel osobitnej činnosti, akou je napríklad aj dobrovoľnícka práca, sa žiada vždy osobne. Ak potrebujete víza a ak vám budú udelené, môžete ju podať osobne aj na Slovensku, na oddelení cudzineckej polície v mieste výkonu vašej dobrovoľníckej práce¹. Polícia o žiadosti rozhodne do 30 dní od jej prevzatia, takže by ste to mohli stihnúť počas platnosti víz a už by ste nemuseli vycestovať mimo SR.

Čo si mám zbalit' ešte pred odchodom z domu na Slovensko?

Dôležité je, aby ste si so sebou doniesli potrebné doklady na územie SR, potrebujete predovšetkým platný cestovný doklad a určite si tesne pred odchodom vybavte doklad o bezúhonnosti („*Výpis z registra trestov*“), ktorým môže byť napríklad výpis z registra trestov vašej krajiny pôvodu. Doklad o bezúhonnosti musí byť pred odchodom náležite overený pre použitie na Slovensku, v tomto prípade pripojením apostilačnej doložky, čiže „apostilovaný“ správnym orgánom vašej krajiny. Viac informácií nájdete tu: www.hcch.net/index_en.php?act=conventions.authorities&cid=41). Dokument následne môžete nechať preložiť do slovenčiny súdnym prekladateľom.

Čo vlastne potrebujem, aby som mohol podať žiadosť?

Nech žiadate o akýkoľvek pobyt, vždy platí, že potrebujete určite doniesť platný cestovný doklad a všetky doklady naraz, vrátane kolkovej známky (dostať na pošte) slúžiacej na zaplatenie správneho poplatku. Doklady musia byť úplne perfektné **do posledného podpisu a pečiatky**, inak vás podľa zákona nemusia v ten istý deň vybaviť.

Pozor: Žiadosť polícia prevezme podľa zákona len vtedy, ak je perfektná a úplná.

Pozor: Doklady tiež nesmú byť staršie ako 90 dní, musia byť preložené a náležite overené. Doklady vydané v zahraničí môžu byť preložené do slovenčiny **iba súdnym prekladateľom** a musia byť **náležite overené na použitie v zahraničí** (superlegalizácia alebo apostilácia, iba výnimočne sa odpúšťa overenie, ak medzinárodná zmluva dovoľuje výnimku).

Akékoľvek podpisy, napríklad na zmluvách a čestných vyhláseniach, musia byť notársky overené.

¹ O pobyt sa dá požiadať aj zo zahraničia na zastupiteľskom úrade SR.

Aj chýbajúca pečiatka môže znamenať, že sa vám žiadosť nepodarí podať a budete sa na políciu musieť vrátiť!

Dokladovať budete: Ubytovanie, Účel pobytu, Finančné zabezpečenie pobytu a Bezúhonnosť.

Potvrdenie o ubytovaní môžete dokladovať rôzne, závisí to od miesta, kde budete bývať. Ak budete bývať v súkromnom byte, v každom prípade budete potrebovať tzv. *List vlastníctva* („*List vlastníctva*“) nie starší ako 90 dní a tiež nájomnú zmluvu s notársky osvedčenými podpismi zmluvných strán alebo čestné vyhlásenie ubytovateľa o tom, že vám poskytne ubytovanie.

Nechajte si od vašej budúcej organizácie vystaviť potvrdenie o výkone dobrovoľníckej práce, a to aj s vyhlásením, že vám počas pobytu poskytnú finančné a hmotné zabezpečenie.

Poplatok za udelenie pobytu bude v tomto prípade 99,50 eura a platí sa v kolokových známkach², tie si kúpte na pošte vopred.

No a keď už máte všetky doklady pripravené, spolu s 2 fotkami (rozmer 3 × 3,5) sa všetko pripojí k oficiálnemu formuláru žiadosti „*Žiadosť o udelenie prechodného pobytu*“, ktorý sa dá stiahnuť tu: www.minv.sk/?dokumenty-na-stiahnutie-1.

Praktická rada na záver: Na oddelenie cudzineckej polície treba prísť v stránkových hodinách (preverte si ich vopred), čo najskôr ráno, prevziať si poradové číslo, a to tak, aby ste boli vybavení v ten istý deň. Ak je vaša polícia vo veľkom meste, zoberte si so sebou vodu a niečo na čítanie.

Pre tých, ktorí rozmýšľajú o zmene práce alebo zmene účelu pobytu

4. *Som z Kamerunu. Momentálne žijem na Slovensku, kde mám aj zamestnanie a povolenie na pobyt. Keďže moja pracovná zmluva sa končí, nebude mi predĺžené povolenie na pobyt. Chcel by som tu zostať ešte aspoň tri mesiace po skončení platnosti povolenia na pobyt, aby som si mohol nájsť novú prácu. Ako si mám vybaviť vízum na tie tri mesiace?*

Víza na tri mesiace nie je možné vybaviť týmto spôsobom na území SR, preto odporúčame nájsť nové zamestnanie ešte skôr, ako vám skončí povolenie na pobyt, aby ste mohli doložiť nové povolenie na zamestnanie polícii najneskôr 30 dní pred momentom skončenia pobytu tak, aby váš pobyt bol obnovený.

 Všade čítam, že si musím podať novú žiadosť vo svojej vlasti na základe pozývacieho listu, čo by mi mal poslať niekto zo Slovenska, ale ja si to chcem vybaviť tu, keďže sa zdržiavam na Slovensku.

Pozývaci list sa zvykne posielat' najmä kvôli turistickým vízam na pobyt nepresahujúci 90 dní, ale vy potrebujete oprávnenie na pobyt, ktorý presiahne 90 dní. Keďže teraz pobyt máte, nepotrebujete vycestovať do krajiny pôvodu, iba si ho **včas** zmeniť. Stačí, ak donesiete cudzineckej polícii nové potvrdenie o účele prechodného pobytu do 30 dní odo dňa, keď ste skončili predchádzajúce zamestnanie.

² Spôsob platby ako aj výšku poplatku je vždy dobré si preveriť vopred, keďže výška správnych poplatkov sa zvykne meniť.

Pre tých, ktorým nevyšlo manželstvo

5. *Som z Uruguaja, mám manželku Slovenku. Sme spolu už 11 rokov, ale o trvalý pobyt na území SR som požiadal až pred 2,5 rokom a teda trvalý pobyt tu mám len 2,5 roka. Podnikám, no s manželkou sa budeme rozvádzať. Nevieť, čo bude ďalej. Zanikne mi trvalý pobyt rozvodom?*

Áno, to, že s manželkou nežijete alebo sa rozvediete do 5 rokov od udelenia trvalého pobytu, môže znamenať, že polícia zruší váš trvalý pobyt. V každom prípade je dobré, aby ste sa v prípade zrušenia pobytu odvolali voči rozhodnutiu polície a namietali, že podľa § 50 odsek 2 písmeno a) zákona o pobyte cudzincov by boli dôsledky zrušenia trvalého pobytu neprimerané dôvodu s ohľadom na váš súkromný a rodinný život a vzťah k deťom.

Máme deti. Môžu ma vyhostiť z Európy?

Vyhostiť vás môžu v prípadoch, ktoré upravuje § 82 zákona o pobyte cudzincov. Ide najmä o situácie, ak by ste na Slovensku ostali žiť aj po tom, ako vám zanikol pobyt, a boli by ste tu teda neoprávnené. Zákon hovorí najmä o prípadoch vyhostenia, keď je cudzinec hrozbou pre bezpečnosť štátu, a tiež ak bol právoplatne odsúdený za úmyselný trestný čin, ak porušil predpisy o omamných látkach, ak preukazoval svoju totožnosť falšovanými dokladmi, ak uzavrel účelové manželstvo, ak neoprávnené prekročil štátnu hranicu, klamal štátnym úradom pri udeľovaní pobytu alebo vykonáva činnosť, na ktorú nemá udelený pobyt v SR.

Nie je možnosťou opäť sa oženiť a tým získať trvalý pobyt?

Určite neodporúčame zosobášiť sa znovu len z dôvodu udelenia nového pobytu! Takéto konanie nie je správne a mohlo by byť kvalifikované ako podvod a účelové manželstvo, pričom ako píšeme vyššie, mohli by vás vyhostiť, ak sa preukáže, že ide o účelové manželstvo.

Koľko mám po rozvode času?

Ak vaše manželstvo bolo právoplatne rozvedené, tak prebehne konanie o zrušenie trvalého pobytu, voči ktorému sa môžete odvolať na § 50 odsek 2 písmeno a), ako sme uviedli vyššie. Nie je vôbec isté, že budete zo Slovenska musieť odísť. Ako alternatíva by sa dalo uvažovať o tom, že ešte v čase platnosti pobytu požiadate o zmenu druhu pobytu, vo vašom prípade by možno bolo vhodné pripraviť si ako alternatívu prechodný pobyt na účel podnikania.

Pre tých, ktorí sa chcú na Slovensku oženiť alebo vydať

6. *Chcem uzavrieť manželstvo na Slovensku, som Slovák, ale snúbenka je Ruska. Po doložení potrebných dokladov na sobáš a po sobáši by sme chceli konečne spolu žiť. Ako a kde si môžem pre ňu vybaviť trvalý pobyt? Ak jej udelia trvalý pobyt, bude tu so mnou môcť žiť aj bez udelenia víza?*

Áno, môžete požiadať o pobyt buď na Slovensku na oddelení cudzineckej polície podľa miesta pobytu, alebo v zahraničí na zastupiteľskom úrade SR v jej krajine. Základ je, aby mala všetky doklady potrebné na podanie žiadosti 100 % pripravené a úplné, inak jej žiadosť neprevezmú.

Aké doklady na to potrebujem a za ako dlho sa to vybaví?

Nech žiadate o akýkoľvek pobyt, vždy platí, že potrebujete určite doniesť platný cestovný doklad a všetky doklady naraz. Doklady musia byť úplne perfektné **do posledného podpisu a pečiatky**, inak vás podľa zákona nemusia vybaviť v ten istý deň.

Pozor: Žiadosť polícia prevezme podľa zákona len vtedy, ak je perfektná a úplná.

Pozor: Doklady tiež nesmú byť staršie ako 90 dní, preložené a náležite overené. Doklady vydané v zahraničí môžu byť preložené do slovenčiny **iba súdnym prekladateľom** a musia byť **náležite overené na použitie v zahraničí** (superlegalizácia alebo apostilácia, iba výnimočne sa odpušťa overenie, ak medzinárodná zmluva dovoľuje výnimku).

Akékoľvek podpisy, napríklad na zmluvách a čestných vyhláseniach, musia byť notársky overené. Aj chýbajúca pečiatka môže znamenať, že sa vám žiadosť nepodariť podať a budete sa na políciu musieť vrátiť!

Dokladovať budete: Ubytovanie, Účel pobytu, Finančné zabezpečenie pobytu a Bezúhonnosť.

Potvrdenie o ubytovaní môžete dokladovať rôzne, závisí to od miesta, kde budete bývať. Ak budete bývať v súkromnom byte, v každom prípade budete potrebovať tzv. *List vlastníctva* („*List vlastníctva*“) nie starší ako 90 dní a tiež nájomnú zmluvu s notársky osvedčenými podpismi zmluvných strán alebo čestné vyhlásenie ubytovateľa o tom, že vám poskytnete ubytovanie.

Nechajte si od vašej budúcej organizácie vystaviť potvrdenie o výkone dobrovoľníckej práce, a to aj s vyhlásením, že vám počas pobytu poskytnú finančné a hmotné zabezpečenie.

Poplatok za udelenie pobytu neplatíte, lebo ste podľa zákona o správnych poplatkoch oslobodení.

No a keď už máte všetky doklady pripravené, spolu s 2 fotkami (rozmer 3 × 3,5) sa všetko pripojí k oficiálnemu formuláru žiadosti „*Žiadosť o udelenie prechodného pobytu*“, ktorý sa dá stiahnuť tu: www.minv.sk/?dokumenty-na-stiahnutie-1.

Praktická rada na záver: Na oddelenie cudzineckej polície treba prísť v stránkových hodinách (preverte si ich vopred), čo najskôr ráno, prevziať si poradové číslo, a to tak, aby ste boli vybavení v ten istý deň. Ak je vaša polícia vo veľkom meste, zoberte si so sebou vodu a niečo na čítanie.

Právne možnosti pre tých, ktorým zrušili alebo neobnovili pobyt (Odvolanie)

7. *Pochádzam z Turecka a mal som udelený prechodný pobyt na účel podnikania od roku 2011 na obdobie jedného roka. Pred jeho uplynutím som požiadal o obnovenie pobytu. Moja firma však nevykázala v roku 2011 žiaden zisk, iba daňovú stratu, cudzinecká polícia preto z dôvodu, že som nesplnil podmienku stanovenú v § 34 ods. 6 zákona o pobyte cudzincov zamietla moju žiadosť o obnovenie pobytu. Čo môžem robiť?*

Mám možnosť sa proti rozhodnutiu cudzineckej polície brániť?

Súčasťou každého rozhodnutia cudzineckej polície musí byť tzv. „poučenie“, ktoré sa nachádza v závere rozhodnutia a informuje účastníka konania o tom či, v akej lehote a na aký orgán môže podať odvolanie. Keďže konanie pred cudzineckou políciou je správne konanie, v danom prípade sa aplikuje Správny poriadok (zákon č. 71/1967 Zb. o správnom konaní). Podľa

ustanovenia § 54 Správneho poriadku možno odvolanie podať do 15 dní od doručenia rozhodnutia. Odvolanie treba adresovať oddeleniu cudzineckej polície, ktoré vám rozhodnutie o zamietnutí žiadosti o obnovenie pobytu vydalo, pričom ak toto oddelenie vášmu odvolaniu nevyhoví, postúpi ho do 30 dní nariadenému orgánu, príslušnému riaditeľstvu cudzineckej polície, ktoré o odvolaní rozhodne.

Mám povinnosť vycestovať alebo môžem ostať na území SR počas rozhodovania o mojom odvolaní?

Podľa § 55 ods. 1 Správneho poriadku „čas podané odvolanie má odkladný účinok“. Správny orgán môže odkladný účinok vylúčiť, „ak to vyžaduje naliehavý všeobecný záujem alebo ak je nebezpečenstvo, že odkladom výkonu rozhodnutia utrpí účastník konania alebo niekto iný nenahraditeľnú ujmu“. Preto si pozorne prečítajte poučenie vo vašom rozhodnutí, kde by malo byť uvedené, či podanie odvolania má odkladný účinok. Ak má podanie odvolania odkladný účinok, znamená to, že sa rozhodnutie o zamietnutí žiadosti o obnovenie prechodného pobytu stáva vykonateľné až po doručení rozhodnutia o odvolaní, a teda počas odvolacieho konania nemusíte zo SR vycestovať, pretože podľa § 34 ods. 15 zákona o pobyte cudzincov sa váš pobyt v SR počas rozhodovania o žiadosti o obnovenie prechodného pobytu považuje za oprávnený.

Áké mám právne možnosti, keď odvolací orgán potvrdí rozhodnutie o zamietnutí žiadosti o obnovenie povolenia na pobyt?

Podľa § 59 ods. 4 Správneho poriadku „proti rozhodnutiu odvolacieho orgánu o odvolaní sa nemožno ďalej odvolať“, a teda ak odvolací orgán rozhodnutie potvrdí, toto sa stáva právoplatným a vykonateľným. Právoplatnosť rozhodnutia znamená, že nastávajú jeho právne účinky a konanie o rozhodovaní o vašej žiadosti o obnovenie pobytu je skončené. Právoplatné rozhodnutie je preskúmateľné príslušným súdom na základe podanej žaloby, avšak počas súdneho konania sa váš pobyt na území SR nepovažuje za oprávnený a mali by ste z územia SR vycestovať, pretože podľa § 250c ods. 1) Občianskeho súdneho poriadku (zákon č. 99/1963 Zb.) „žaloba nemá odkladný účinok na vykonateľnosť rozhodnutia správneho orgánu“, avšak „na žiadosť účastníka môže predseda senátu uznesením vykonateľnosť rozhodnutia odložiť, ak by okamžitým výkonom napadnutého rozhodnutia hrozila závažná ujma.“ V konaní pred súdom musíte byť povinne zastúpený advokátom.

Kedy musím z územia SR vycestovať?

Podľa § 111 ods. 1 písm. p) zákona o pobyte cudzincov má cudzinec, ktorému sa zamietla žiadosť o obnovenie prechodného pobytu, povinnosť „vycestovať do 30 dní od vykonateľnosti rozhodnutia, ak nie je oprávnený zdržiavať sa na území Slovenskej republiky z iného dôvodu“. V praxi to znamená, že (ak nebol vylúčený odkladný účinok) musíte vycestovať do 30 dní od doručenia rozhodnutia o odvolaní za predpokladu, že toto rozhodnutie je negatívne, t. j. odvolací orgán potvrdil rozhodnutie prvostupňového orgánu o zamietnutí vašej žiadosti o obnovenie prechodného pobytu. Zákon pri niektorých pobytoch priznáva cudzincovi 30-dňovú prechodnú lehotu, počas ktorej sa pobyt nezruší, takže cudzinec má čas zmeniť účel a vybaviť si pobyt nanovo, týka sa to však prevažne študentov a zamestnancov podľa § 36 odsek 3 zákona o pobyte cudzincov.

Čo mi hrozí, ak v stanovenej lehote nevycestujem?

V prípade, že si nesplníte povinnosť vycestovať v lehote stanovenej zákonom, dopustíte sa priestupku podľa ustanovení § 118 zákona o pobyte cudzincov, za ktorý vám môže byť uložená

pokuta až do výšky 1 600 eur. Zároveň je, podľa § 82 ods. 1 písm. p) zákona o pobyte cudzincov nespĺnenie povinnosti vycestovať dôvodom administratívneho vyhostenia a zákazu vstupu. Preto vám hrozí začatie konania o administratívnom vyhostení, v rámci ktorého vám cudzinecká polícia môže vydať rozhodnutie o administratívnom vyhostení a uložení zákazu vstupu na jeden rok (za neoprávnený pobyt až päť rokov!). Na účel výkonu administratívneho vyhostenia (ak nevycestujete v lehote stanovenej v rozhodnutí o administratívnom vyhostení alebo napríklad nemáte platný cestovný doklad alebo prostriedky na vycestovanie) je policajný orgán oprávnený podľa § 88 ods. 1 písm. b) zákona o pobyte cudzincov vás zaistiť a odvieť do Útvaru policajného zaistenia pre cudzincov.

Pre tých, ktorí by chceli vycestovať po skončení pobytu, ale nemôžu

8. *Pochádzam z Číny, na Slovensku som mal udelený prechodný pobyt na účel štúdia. Z univerzity, kde som študoval, ma vylúčili, pretože som nebol schopný d'alej platiť školné. Cudzinecká polícia mi zrušila prechodný pobyt z dôvodu podľa § 36 ods. 1 písm. a) zákona o pobyte cudzincov, t. j. z dôvodu, že pominul účel, na ktorý mi bol udelený prechodný pobyt. Rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť a teraz som povinný z územia SR vycestovať. Čo môžem spraviť, ak nemôžem vycestovať? Môj pas už neplatí a ani nemám peniaze na cestu.*

Aké sú moje možnosti? Bojím sa, že budem zaistený.

Ak nemôžete vycestovať z dôvodu, že nemáte platný cestovný doklad a/alebo prostriedky na vycestovanie, avšak ste schopný si vybaviť náhradný cestovný doklad a zabezpečiť finančné prostriedky potrebné na vycestovanie, ako aj zorganizovať vaše vycestovanie sám, môžete požiadať príslušné oddelenie cudzineckej polície o udelenie tolerovaného pobytu do času, kým si cestovný doklad a vaše vycestovanie vybavíte. V takomto prípade môžete požiadať o tolerovaný pobyt podľa § 58 ods. 1 písm. b) zákona o pobyte cudzincov, t. j. z dôvodu, že vaše „vycestovanie nie je možné a zaistenie nie je účelné“. Žiadosť podávate osobne na príslušnom oddelení cudzineckej polície. Podľa § 59 ods. 1 zákona o pobyte cudzincov ste povinný k žiadosti o udelenie tolerovaného pobytu priložiť doklady, ktorými preukázate skutočnosti odôvodňujúce udelenie tolerovaného pobytu, t. j. cudzinecká polícia od vás bude požadovať preukázanie skutočnosti, že nemôžete vycestovať. Ako takýto doklad je v praxi akceptované napr. potvrdenie zo zastupiteľského orgánu vašej domovskej krajiny, že ste si podali žiadosť o vystavenie náhradného cestovného dokladu. Tolerovaný pobyt môže dočasne vyriešiť oprávnenosť vášho pobytu na území SR do času, kým si vybavíte vycestovanie.

Čo mám robiť, ak si neviem vybaviť vycestovanie domov sám?

V prípade, že nie ste schopný vybaviť si vycestovanie z územia SR sám, máte možnosť obrátiť sa na IOM Medzinárodnú organizáciu pre migráciu (IOM) a požiadať o zaradenie do Programu dobrovoľných návratov (AVR). Zaradenie do programu je však od účinnosti novely zákona o pobyte cudzincov (od 1. 5. 2013) podmienené vydaním rozhodnutia o administratívnom vyhostení. Podľa § 82 ods. 8 zákona policajný útvar vydá rozhodnutie o administratívnom vyhostení z dôvodu neoprávneného pobytu na území SR „bez uloženia zákazu vstupu, ak sa štátny príslušník tretej krajiny dobrovoľne dostaví na policajný útvar a požiada o návrat do domovského štátu v rámci asistovaného dobrovoľného návratu“. V rozhodnutí o administratívnom vyhostení určí policajný útvar lehotu na vycestovanie najviac 90 dní, pričom „túto lehotu je možné v odôvodnených prípadoch spojených s realizáciou asistovaného dobrovoľného návratu aj opakovane predĺžiť“. Počas realizácie vášho vycestovania v rámci programu dobrovoľných návratov ste

povinný spolupracovať s IOM; ak sa budete úmyselne vyhýbať realizácii asistovaného dobrovoľného návratu podľa § 84 ods. 1 písm. e) zákona o pobyte cudzincov, zabezpečí výkon rozhodnutia o administratívnom vyhostení cudzinecká polícia, pričom môžete byť aj zaistený.

✚ Mám právo získať na Slovensku nejaký pobyt, ak nemôžem vycestovať z dôvodu, že mám obavy o svoju bezpečnosť a o svoj život v domovskej krajine?

Podľa § 81 ods. 1 zákona o pobyte cudzincov „Cudzince nemožno administratívne vyhostiť do štátu, v ktorom by bol ohrozený jeho život z dôvodov jeho rasy, národnosti, náboženstva, príslušnosti k určitej sociálnej skupine alebo pre politické presvedčenie alebo v ktorom by mu hrozilo mučenie, kruté, neľudské alebo ponižujúce zaobchádzanie alebo trest. Rovnako nemožno cudzince administratívne vyhostiť do štátu, v ktorom mu bol uložený trest smrti alebo je predpoklad, že v prebiehajúcom trestnom konaní mu taký trest môže byť uložený.“ Podľa odseku 2 uvedeného zákonného ustanovenia „Cudzince nemožno administratívne vyhostiť do štátu, v ktorom by bola ohrozená jeho sloboda z dôvodov jeho rasy, národnosti, náboženstva, príslušnosti k určitej sociálnej skupine alebo pre politické presvedčenie“. Ak sa domnievate, že spĺňate niektorú z uvedených podmienok, ktoré predstavujú tzv. „prekážky administratívneho vyhostenia“, máte možnosť podať žiadosť o tolerovaný pobyt podľa § 58 ods. 1 písm. a) zákona o pobyte cudzincov, t. j. ak je prekážka administratívneho vyhostenia podľa § 81. Uvedené však neplatí, ak „cudzinec svojím konaním ohrozuje bezpečnosť štátu alebo ak bol odsúdený za zločin a predstavuje nebezpečenstvo pre Slovenskú republiku.“

Okrem toho, ak sa obávate prenasledovania z dôvodu rasy, národnosti, náboženstva, príslušnosti k určitej sociálnej skupine alebo pre politické presvedčenie alebo máte strach z vážneho bezprávia v krajine pôvodu, máte právo kedykoľvek podať žiadosť o azyl. Prenasledovanie je závažné alebo opakované konanie spôsobujúce vážne porušovanie základných ľudských práv; vážne bezprávie je uloženie trestu smrti alebo jeho výkon; mučenie alebo neľudské alebo ponižujúce zaobchádzanie alebo trest; alebo vážne a individuálne ohrozenie života alebo nedotknuteľnosti osoby z dôvodu svojvoľného násillia počas medzinárodného alebo vnútroštátneho ozbrojeného konfliktu. Žiadosť o azyl môžete podať na policajnom útvere zriadenom pri azylovom zariadení v Humennom. Počas azylového konania sa váš pobyt na území SR považuje za oprávnený, a ak nemáte prostriedky na ubytovanie, zo záchytného tábora v Humennom budete presunutý do pobytového tábora (v Rohovciach alebo v Opatovskej Novej Vsi); bude vám vystavený preukaz žiadateľa o azyl.

Čo znamená vzdanie sa práva na podanie odvolania...

9. *Som Ukrajinka. Spolu s ďalšími ukrajinskými ženami som pracovala v pekárni, všetky sme mali udelený prechodný pobyt v SR a mysleli sme si, že dokumenty máme v poriadku; povolenie na zamestnanie aj pobyt nám za finančnú odmenu vybavila jedna známa. V jeden deň skoro ráno prišla do pekárne cudzinecká polícia a chceli vidieť naše pasy a povolenia. Ukázali sme im, čo sme mali. Povedali nám, že vykonávame prácu u iného zamestnávateľa, ako je uvedené v pracovnom povolení, na ktoré sa viaže pobyt. Vzali nás na políciu a vydali rozhodnutia o vyhostení a o zaistení. Zároveň sa nás všetkých spýtali, či chceme „využiť svoje právo na vzdanie sa práva na podanie odvolania“. Nerozumeli sme tomu, samozrejme, chceli sme využiť každé právo, ktoré nám zákon dáva, a zápisnice sme podpísali. Právnička, ktorá nás navštívila v útvere policajného zaistenia, nám povedala, že sa proti rozhodnutiam nemôžeme odvolať a že červené pečiatky na rozhodnutiach znamenajú, že rozhodnutia sú právoplatné a teda definitívne.*

Podľa § 53 Správneho poriadku „proti rozhodnutiu správneho orgánu má účastník konania právo podať opravný prostriedok „*odvolanie*“, pokiaľ zákon neustanovuje inak alebo **ak sa účastník konania odvolania písomne alebo ústne do zápisnice nevzdal**“. Ide o všeobecné právo, ktoré má účastník správneho konania, vrátane konaní prebiehajúcich pred cudzineckou políciou. Podľa Komentára k Správneho poriadku (Košíčiarová, 2004) „podmienkou právne účinného vzdania sa odvolania je nielen to, že musí ísť o výslovný prejav vôle oprávnenej osoby voči príslušnému správne orgánu urobený v zákonom predpísanej forme (písomne alebo ústne do zápisnice, ale aj to, aby sa urobil až po oznámení rozhodnutia účastníkovi konania (...).“ Oznámením rozhodnutia sa rozumie písomné doručenie rozhodnutia. „Vzdanie sa odvolania svojou podstatou vyjadruje vôľu účastníka konania v konkrétnej veci nevyužiť svoje zákonné právo na podanie riadneho opravného prostriedku proti neprávoplatnému rozhodnutiu správneho orgánu a tým ani svoj právny nárok na to, aby po podaní jeho opravného prostriedku odvolací správny orgán preskúmal vydané rozhodnutie“ (Košíčiarová, 2004).

Znamená to teda, že ste využili právo nebrániť sa voči rozhodnutiu, čo je vo váš neprospech.

Aké ponesiem následky za vzdanie sa práva na podanie odvolania?

Vaše rozhodnutie nadobudne právoplatnosť momentom vzdania sa odvolania, a nebudete teda môcť využiť riadny opravný prostriedok. Okrem toho má vzdanie sa odvolania aj ďalšie následky. „Možnosť podať odvolanie treba využiť vždy, keď sú účastníkovi konania známe nové skutočnosti a dôkazy, ktoré môžu mať podstatný vplyv na rozhodnutie; ak ich totiž neuplatní ani v odvolaní, nebude sa môcť úspešne domáhať obnovy konania (...). Nevyužitie možnosti na podanie odvolania alebo vzdanie sa odvolania má za následok, že rozhodnutie nebude možné preskúmať na súde“ (Košíčiarová, 2004). Predpokladom preskúmania právoplatného rozhodnutia správneho orgánu pomocou žaloby totiž je vyčerpanie riadnych opravných prostriedkov (ktorých ste sa vzdali, lebo ste nepoznali následky tohto konania).

Právnička tiež dodáva: Ak má účastník konania spôsobilosť na právne úkony a prejav vôle vzdať sa práva na podanie odvolania uskutočnil v jazyku, ktorému rozumie (za prítomnosti tlmočníka), vzdanie sa práva na podanie odvolania je podľa judikatúry slovenských súdov **definitívne** a nemožno ho napraviť podaním riadneho opravného prostriedku. Takéto opravné prostriedky a odvolania sú súdnymi aj správnymi orgánmi odmietané.

Ako zistím, že moje rozhodnutie je právoplatné?

Právoplatnosť rozhodnutia správny orgán, v danom prípade cudzinecká polícia, vyznačí červenou pečiatkou právoplatnosti na prvej strane rozhodnutia, kde bude uvedený aj dátum vyznačenia právoplatnosti. Ak sa takáto pečiatka na vašom rozhodnutí nachádza, znamená to, že rozhodnutie je právoplatné a nemôžete proti nemu podať odvolanie.

Všeobecná rada:

Vo všeobecnosti možno poradiť, aby ste nepodpisovali žiaden dokument, ak presne nerozumiete, aké to pre vás bude mať právne následky. Ak ste neboli riadne poučený v jazyku, ktorému rozumiete, o právnych dôsledkoch vzdania sa práva na podanie odvolania, alebo si nie ste istý, či chcete toto svoje právo využiť, nevzdávajte sa ho, pretože vzdanie sa práva na podanie odvolania následne nemôžete vziať späť ani napraviť podaním opravného prostriedku, je teda definitívne.

Pre tých cudzincov, čo majú tolerovaný pobyt

10. Som cudzinec bez štátnej príslušnosti, pôvodom pochádzam z bývalej Juhoslávie. V roku 2006 mi bol udelený tolerovaný pobyt a odvtedy mi je opakovane cudzineckou políciou predlžovaný. Ako cudzinec s tolerovaným pobytom nemôžem pracovať a nemám žiadne finančné prostriedky, bývam v ubytovni pre bezdomovcov. O týždeň mi končí tolerovaný pobyt a na oddelení cudzineckej polície som si chcel podať žiadosť o jeho predĺženie, avšak nemal som kolký, pretože na ne nemám peniaze. Žiadosť mi neprijali a poslali ma preč. Čo môžem spraviť? Ako si môžem svoj pobyt predĺžiť?

Má cudzinecká polícia povinnosť prijať moju žiadosť o tolerovaný pobyt?

Cudzinecká polícia je žiadosť o udelenie alebo predĺženie tolerovaného pobytu povinná prijať, ale pokiaľ žiadate o tolerovaný pobyt podľa § 58 ods. 1 písm. a) („vycestovanie nie je možné a zaistenie nie je účelné“) a podľa § 58 ods. 2 písm. b) („ak to vyžaduje rešpektovanie súkromného a rodinného života“) zákona o pobyte cudzincov, ste povinný pri podaní žiadosti priložiť doklady, ktorými potvrdíte skutočnosti odôvodňujúce udelenie tolerovaného pobytu. V prípade žiadosti podľa § 58 ods. 2 písm. b) musíte k žiadosti priložiť aj doklad nie starší ako 90 dní potvrdzujúci vašu bezúhonnosť, a tým je výpis z registra trestov vašej krajiny pôvodu a štátu, v ktorom ste sa v posledných troch rokoch zdržiavali viac ako 90 dní počas šiestich po sebe nasledujúcich mesiacov).

Podľa § 19 ods. 3 Správneho poriadku „pokiaľ podanie nemá predpísané náležitosti, správny orgán pomôže účastníkovi konania nedostatky odstrániť, prípadne ho vyzve, aby ich v určenej lehote odstránil; súčasne ho poučí, že inak konanie zastaví“. Ak vašej žiadosti niečo chýba, oddelenie cudzineckej polície rozhodne podľa § 29 ods. 1 Správneho poriadku o prerušení konania a vyzve vás na „odstránenie nedostatkov“, čiže doplnenie chýbajúcich dokladov (v rozhodnutí o prerušení konania uvedie, koľko dní na to máte). Ak potrebujete dlhšiu lehotu, môžete požiadať o jej predĺženie. Ak v stanovenej lehote nedostatky neodstránite, cudzinecká polícia podľa § 30 ods. 1 písm. d) konanie zastaví.

Čo môžem spraviť, keď nemám peniaze na kolký?

Kolok je známka, ktorou sa platí správny poplatok za úkon, ktorý požadujete od cudzineckej polície, napr. prijatie a posúdenie žiadosti o pobyt, vydanie dokladu o pobyte, vydanie cudzineckého pasu a pod.. Výšku správnych poplatkov ustanovuje zákon č. 145/1995 Z. z., o správnych poplatkoch, pričom pre cudzincov je relevantná najmä položka 24 cit. zákona, ktorá ustanovuje výšku správnych poplatkov za prijatie, resp. posúdenie žiadostí o udelenie niektorého z druhov pobytu (prechodný, trvalý, tolerovaný), ako aj výšku správnych poplatkov za vydanie dokladu o pobyte a vydanie cudzineckého pasu.

Výška správneho poplatku za prijatie, resp. posúdenie žiadosti o tolerovaný pobyt, je 99,50 eura, za žiadosť o predĺženie tolerovaného pobytu 33 eur. Preto ak si chcete váš pobyt obnoviť, cudzinecká polícia je oprávnená od vás vybrať poplatok maximálne vo výške 33 eur. Informácia o aktuálnej výške správnych poplatkov by mala byť vyvesená v priestoroch čakárne príslušného oddelenia cudzineckej polície. Ak náhodou nie je, máte právo požiadať policajta pri okienku, ktorý preberá vašu žiadosť, aby vám ukázal platné a účinné znenie zákona o správnych poplatkoch.

Odpoveď na vašu otázku nájdete v závere položky 24, ktorá hovorí o oslobodení od správnych poplatkov. Od správneho poplatku za žiadosť o udelenie alebo predĺženie tolerovaného pobytu

sú oslobodené osoby mladšie ako 18 rokov a osoby, ktoré žiadajú o udelenie tolerovaného pobytu podľa § 58 ods. 1 písm. a) zákona o pobyte cudzincov, t. j. z dôvodu existencie prekážky administratívneho vyhostenia; ďalej osoby, ktoré žiadajú o tolerovaný pobyt podľa § 58 ods. 2 písm. a) a písm. c) a ods. 3 zákona o pobyte cudzincov.

Ak nepatríte ani do jednej z uvedených skupín a žiadate o udelenie, resp. predĺženie tolerovaného pobytu z iného dôvodu (vaše vycestovanie nie je možné a zaistenie nie je účelné, alebo rešpektovanie rodinného a súkromného života), podľa položky 24 zákona o správnych poplatkoch cudzinecká polícia môže od vybratia poplatku podľa tejto položky upustiť alebo poplatok znížiť z humanitného dôvodu alebo z dôvodu vzájomnosti“. Preto ak bývate v ubytovni pre bezdomovcov a nemáte žiadne finančné prostriedky alebo sa z iného „humanitného dôvodu“ domnievate, že by vám poplatok mal byť odpustený alebo aspoň znížený, môžete oddelenie cudzineckej polície požiadať o uplatnenie tohto zákonného splnomocnenia vo vašom prípade.

✚ Platnosť môjho povolenia na tolerovaný pobyt zanikla, avšak ešte nebolo rozhodnuté o mojej žiadosti o predĺženie tolerovaného pobytu. Je počas rozhodovania o žiadosti môj pobyt oprávnený?

Podľa § 58 ods. 4 písm. c) zákona o pobyte cudzincov „za tolerovaný pobyt sa považuje obdobie posudzovania žiadosti o udelenie tolerovaného pobytu“. Analogicky by sa za tolerovaný pobyt malo považovať aj obdobie posudzovania žiadosti o predĺženie tolerovaného pobytu, preto váš pobyt počas rozhodovania o žiadosti je oprávnený.

Trvalý pobyt pre osobu bez štátnej príslušnosti

11. Pochádzam z Moldavska a mám dve malé deti. Na Slovensku žijem vyše 20 rokov, ale nemám žiadne doklady, preto Slovensko opustiť nechcem a nemôžem. Opakovane som bola v azylovom konaní, avšak azyl mi nedali. Cudzinecká polícia sa ma pokúšala vyhostiť, ale Moldavsko ani Ukrajina (kde som sa narodila) nepotvrdili, že som ich občiankou. Rozhodnutie o administratívnom vyhostení bolo zrušené a bolo v ňom uvedené, že som bez štátnej príslušnosti. Je nejaká možnosť pobytu pre ľudí, ako som ja?

✚ Môžem ako osoba bez štátnej príslušnosti podať žiadosť o iný druh pobytu, ako je tolerovaný pobyt?

Podľa § 46 ods. 2 písm. b) zákona o pobyte cudzincov „Ministerstvo vnútra môže udeliť trvalý pobyt na neobmedzený čas aj bez splnenia podmienok ustanovených v tomto zákone osobe bez štátnej príslušnosti“, pričom osobou bez štátnej príslušnosti zákon rozumie osobu, ktorú „žiadny štát podľa svojich zákonov nepovažuje za svojho občana“.

✚ Ako preukážem, že som osobou bez štátnej príslušnosti?

Dikcia § 43 ods. 6 zákona požaduje, aby osoba, ktorá tvrdí, že je bez štátnej príslušnosti a žiada z tohto dôvodu o trvalý pobyt na neobmedzený čas, preukázala, že nemá štátnu príslušnosť štátu,

- a) v ktorom sa narodila,
- b) v ktorom mala svoje predchádzajúce bydlisko alebo pobyt a
- c) ktorého štátne občianstvo majú jej rodičia a ostatní rodinní príslušníci.

Fakt, že nemáte štátnu príslušnosť ani jedného z uvedených štátov, môže byť pomerne ťažké dokázať. Spravidla sa to dá preukázať potvrdeniami uvedených štátov o tom, že nie ste ich občanom. Žiadosť o vystavenie takéhoto potvrdenia si môžete podať na zastupiteľskom orgáne štátu vášho pôvodu, resp. ostatných z vyššie uvedených štátov. Avšak v prípade, že nemáte žiadne doklady na preukázanie vašej totožnosti alebo nemáte platný cestovný doklad a zastupiteľský orgán daného štátu sa nenachádza na území SR, získanie akéhokoľvek potvrdenia môže byť pre vás nemožné. Za predpokladu, že vás však cudzinecká polícia už v inom konaní (napr. v konaní o administratívnom vyhostení) sama uznala za osobu bez štátnej príslušnosti, mali by vás uznať za takúto osobu aj v konaní o udelenie trvalého pobytu, a to aj bez toho, aby ste vy sama predložili doklady či potvrdenia o tejto skutočnosti. Ak však máte k dispozícii akékoľvek dokumenty alebo dôkazy, ktoré preukazujú alebo podporujú vaše tvrdenie, že ste bez štátnej príslušnosti, tieto v konaní predložte.

Čo musím predložiť k žiadosti o trvalý pobyt na neobmedzený čas osobe bez štátnej príslušnosti?

Žiadosť o udelenie trvalého pobytu na neobmedzený čas sa podáva na úradnom tlačive, ku ktorému je potrebné priložiť 2 fotografie s rozmermi 3 × 3,5 cm a kolok – správny poplatok vo výške 165,50 eura (položka 24 písm. c) zákona o správnych poplatkoch), pričom ak nemáte finančné prostriedky, môžete požiadať o odpustenie alebo zníženie tohto poplatku z humanitného dôvodu. Na odpustenie správneho poplatku na základe splnomocnenia daného správneho orgánu v zákone však nie je právny nárok, t. j. je na rozhodnutí správneho orgánu či vašej žiadosti o odpustenie/zníženie poplatku vyhovie.

Napriek tomu, že vyššie citované ustanovenie zákona o pobyte cudzincov zakotvuje, že ministerstvo môže udeliť osobe bez štátnej príslušnosti trvalý pobyt na neobmedzený čas „bez splnenia podmienok ustanovených v tomto zákone“, prax ukazuje, že okrem preukázania faktu, že osoba je bez štátnej príslušnosti, cudzinecká polícia požaduje preukázanie totožnosti (postačuje rodný list) a zabezpečenia ubytovania (listom vlastníctva, nájomnou zmluvou alebo čestným vyhlásením inej osoby o tom, že vám poskytne ubytovanie, s notársky overeným podpisom).

Potvrdenie o udelení tolerovaného pobytu a cudzinecký pas

12. Pochádzam z Afganistanu, bol som zaistený v útvere policajného zaistenia, avšak po uplynutí lehoty zaistenia ma prepustili na slobodu, a keďže do Afganistanu nemôžem vycestovať, podal som žiadosť o tolerovaný pobyt. Tolerovaný pobyt mi bol udelený a dostal som o tom potvrdenie, ale nedostal som o tom žiadne rozhodnutie.

V potvrdení od polície nie je uvedené, podľa ktorého ustanovenia zákona mi bol tolerovaný pobyt udelený. Ako sa to dozviem?

Podľa § 59 ods. 8 zákona o pobyte cudzincov „Ak policajný útvar žiadosti o udelenie tolerovaného pobytu alebo žiadosti o predĺženie tolerovaného pobytu vyhovie, namiesto rozhodnutia vydá štátnemu príslušníkovi tretej krajiny **potvrdenie** o tom, že mu bol udelený alebo predĺžený tolerovaný pobyt na území Slovenskej republiky, v ktorom uvedie dátum udelenia alebo predĺženia tolerovaného pobytu.“ V potvrdení sa uvádza obdobie trvania tolerovaného pobytu, avšak nie je tam uvedený dôvod jeho udelenia ani ustanovenie zákona, podľa ktorého cudzinecká polícia pobyt udelila. Ak si nie ste istý ustanovením zákona, podľa ktorého vám bol tolerovaný pobyt udelený, informujte sa na príslušnom oddelení cudzineckej

polície; túto informáciu sú povinní vám poskytnúť.

Mám právo, aby mi bol ako cudzincovi s tolerovaným pobytom vystavený nejaký doklad?

Podľa ustanovenia § 74 ods. 2 zákona o pobyte cudzincov „cudzinecký pas vydá policajný útvar štátnemu príslušníkovi tretej krajiny, ktorý nemá vlastný platný cestovný doklad a ktorý nemožno zabezpečiť ani prostredníctvom zastupiteľského úradu štátu, ktorého je štátnym príslušníkom a ktorému bol udelený tolerovaný pobyt.

Pozor, „cudzinecký pas je doklad oprávňujúci štátneho príslušníka tretej krajiny na vycestovanie“, t. j. cudzinecký pas vás oprávňuje z územia SR vycestovať, avšak neopravňuje vás na návrat do SR. Cudzinecký pas nenahrádza cestovný doklad.

Žiadosť o vydanie cudzineckého pasu podáva cudzinec osobne na príslušnom oddelení cudzineckej polície a policajný útvar vydá cudzinecký pas do 30 dní od podania žiadosti. Správny poplatok za vydanie cudzineckého pasu podľa položky 24 písm. l) zákona o správnych poplatkoch je 33 eur. Od tohto poplatku sú oslobodené osoby, ktoré žiadajú o udelenie tolerovaného pobytu podľa § 58 ods. 1 písm. a) a ods. 2 písm. a) zákona o pobyte cudzincov a osoby, ktorým bol udelený tolerovaný pobyt podľa § 58 ods. 2 písm. c) a ods. 3 zákona o pobyte cudzincov. Platnosť pasu určí cudzinecká polícia na nevyhnutný čas, najdlhšie na 1 rok; spravidla sa dĺžka trvania platnosti cudzineckého pasu určuje podľa dĺžky trvania udeleného tolerovaného pobytu.

Zákaz vstupu a záznam v Schengenskom informačnom systéme

13. Som občan Macedónska a dostal som rozhodnutie o administratívnom vyhostení a uložení zákazu vstupu. Znamená to, že mám zákaz vstupu aj do celej Schengenskej zóny, alebo len zákaz vstupu na územie SR?

Podľa § 77 zákona o pobyte cudzincov „V rozhodnutí o administratívnom vyhostení policajný útvar môže uložiť zákaz vstupu na územie Slovenskej republiky alebo územie všetkých členských štátov. Policajný útvar uloží zákaz vstupu na územie Slovenskej republiky alebo územie všetkých členských štátov, ak v rozhodnutí o administratívnom vyhostení neurčí lehotu na vycestovanie.“ Z uvedeného vyplýva, že policajný orgán nemusí cudzincovi uložiť zákaz vstupu, ak mu v rozhodnutí o administratívnom vyhostení určil lehotu na vycestovanie; ak lehotu na vycestovanie neurčil, tak zákaz vstupu uloží. Či je uložený zákaz vstupu len vo vzťahu k územia SR, alebo vo vzťahu k všetkým členským štátom, vyplýva zo samotného rozhodnutia.

V rozhodnutiach o administratívnom vyhostení policajný útvar podľa našich skúseností spravidla určuje len zákaz vstupu do SR. Informáciu o vyhostení a zákaze vstupu však policajný útvar vkladá do Schengenského informačného systému (SIS), ku ktorému majú prístup všetky štáty Schengenského priestoru, a takáto informácia môže mať za následok, že cudzincovi, ktorý má v systéme záznam o zákaze vstupu do niektorého z členských štátov, bude odopretý vstup aj do iného členského štátu/členských štátov. Cudzinecká polícia vydáva cudzincovi, ktorého vyhostenie a zákaz vstupu sú zaznamenané v SIS, poučenie o tejto skutočnosti, ako aj o následkoch takéhoto záznamu. Zároveň podľa § 69c zákona č. 171/1993 Z. z., o Policajnom zbore, každá dotknutá osoba môže požiadať Ministerstvo vnútra SR o poskytnutie informácií, aké osobné údaje o nej spracúva, vrátane možnosti písomne požiadať

o informáciu, aké informácie o osobe boli vložené do SIS. Každá osoba má tiež právo na opravu alebo likvidáciu osobných údajov v SIS na základe písomnej žiadosti.

Práva účastníkov konania na správnom orgáne

14. Som zahraničný Slovák a moja manželka, štátna príslušníčka tretej krajiny, požiadala o predĺženie prechodného pobytu na účel zlúčenia rodiny. Cudzinecká polícia jej žiadosť prevzala a následne konanie prerušila a vyzvali ju na odstránenie nedostatkov v stanovenej lehote. Nedostatky sme odstránili, ale na naše veľké prekvapenie bolo mojej manželke doručené rozhodnutie o zastavení konania z dôvodu, že sme neodstránili všetky vytykané nedostatky. Na cudzineckej polícii sme boli opakovane viackrát. Všetky dokumenty, ktoré od nás požadovali, sme predložili, a tieto polícia prijala a nepoučila nás o ich prípadných nedostatkoch. O to viac nás prekvapilo rozhodnutie o zastavení konania. Nemáme právo byť ešte pred vydaním takéhoto závažného rozhodnutia majúceho vplyv na právne postavenie mojej manželky na území SR upovedomení o tom, že polícia naďalej eviduje nedostatky nášho podania?

Má cudzinecká polícia poskytovať účastníkom konania pomoc a poučenia?

Cudzinecká polícia ako správny orgán má povinnosť postupovať v úzkej súčinnosti s účastníkmi konania, poskytnúť im pomoc a poučenia, aby v konaní neutrpeli ujmu a taktiež im dať príležitosť vyjadriť sa k podkladu rozhodnutia – tieto základné zásady sú upravené v § 3 ods. 2 Správneho poriadku takto:

„Správne orgány sú povinné postupovať v konaní v úzkej súčinnosti s účastníkmi konania, zúčastnenými osobami a inými osobami, ktorých sa konanie týka, a dať im vždy príležitosť, aby mohli svoje práva a záujmy účinne obhajovať, najmä vyjadriť sa k podkladu rozhodnutia, a uplatniť svoje návrhy. Účastníkom konania, zúčastneným osobám a iným osobám, ktorých sa konanie týka, musia správne orgány poskytovať pomoc a poučenia, aby pre neznalosť právnych predpisov neutrpeli v konaní ujmu.“

V tomto ustanovení je vyjadrená tzv. zásada aktívnej súčinnosti účastníkov konania, ktorú treba podľa E. Kučerovej (Správne konanie – Komentár, Heuréka 2002) chápať ako procesné právo, ako aj procesnú povinnosť účastníka konania predovšetkým pri zaistovaní podkladov pre rozhodnutie. Uvedená zásada však zakladá nielen povinnosť súčinnosti, ale aj procesné právo účastníka konania, ktorému zodpovedajú nasledujúce povinnosti správneho orgánu:

- a) poskytnúť pomoc a poučenie účastníkovi konania, zúčastnenej osobe a iným osobám, aby pre neznalosť právnych predpisov neutrpeli ujmu v konaní a
- b) dať im príležitosť účinne obhajovať svoje práva a záujmy, najmä vyjadriť sa k podkladu rozhodnutia a uplatniť svoje návrhy (pred vydaním rozhodnutia).

Je cudzinecká polícia povinná vyzvať účastníka konania, aby sa oboznámil so spisom pred vydaním rozhodnutia?

Právo oboznámiť sa so spisom pred vydaním rozhodnutia priamo súvisí s povinnosťou cudzineckej polície ako správneho orgánu dať účastníkom konania, zúčastneným osobám a iným osobám, ktorých sa konanie týka, *vždy príležitosť, aby mohli svoje práva a záujmy účinne obhajovať, najmä sa vyjadriť k podkladu rozhodnutia, a uplatniť svoje návrhy.*

Táto povinnosť je bližšie špecifikovaná aj v § 33 ods. 2 Správneho poriadku, kde sa uvádza, že „Správny orgán je povinný dať účastníkom konania a zúčastneným osobám možnosť, aby sa pred vydaním rozhodnutia mohli vyjadriť k jeho podkladu i k spôsobu jeho zistenia, prípadne navrhnúť jeho doplnenie.“.

Správny orgán by teda mal účastníkovi konania dať vždy príležitosť nielen sa oboznámiť s obsahom spisu pred vydaním rozhodnutia, ale sa aj k podkladom založeným v spise vyjadriť a prípadne navrhnúť doplnenie dokazovania alebo predložiť iné dôkazy, ktoré má účastník k dispozícii a ktoré doposiaľ v konaní nepredložil.

15. Uzavrela som manželstvo so štátnym príslušníkom Tuniska, môj manžel následne požiadal o udelenie trvalého pobytu na území SR na účel zlúčenia rodiny. Keďže konanie o žiadosti o trvalý pobyt ho neopravňuje na pobyt na území SR, na rozhodnutie cudzineckej polície čakal v Tunisku a ja som ho v konaní pred OCP zastupovala. Konanie bolo opakovane predĺžené, viackrát som počas neho bola nahliadnuť na OCP do spisu, spis mi však k nahliadnutiu neposkytli, len mi ukázali niektoré dokumenty z neho, ktoré zo spisu vybral policajt. Zároveň ma pri každom nahliadnutí opakovane vypočúvali a kládli mi veľmi intímne až ponižujúce otázky. Z môjho pohľadu neprípustné otázky boli kladené aj mojim známym a rodičom. Je takýto postup bežný? Aké sú moje práva ako účastníka konania?

Na konanie o udelenie trvalého pobytu, resp. aj na iné konania pred cudzineckou políciou, ak to zákon o pobyte cudzincov nevylučuje, sa aplikuje všeobecný zákon o správnom konaní – Správny poriadok, ktorý upravuje priebeh konania, postup pri zaistovaní podkladov pre rozhodnutie a v § 3 obsahuje základy zásady správneho konania, takto:

1) Správne orgány postupujú v konaní v súlade so zákonmi a inými právnymi predpismi. Sú povinné chrániť záujmy štátu a spoločnosti, práva a záujmy fyzických osôb a právnických osôb a dôsledne vyžadovať plnenie ich povinností.

2) Správne orgány sú povinné postupovať v konaní v úzkej súčinnosti s účastníkmi konania, zúčastnenými osobami a inými osobami, ktorých sa konanie týka, a dať im vždy príležitosť, aby mohli svoje práva a záujmy účinne obhajovať, najmä sa vyjadriť k podkladu rozhodnutia, a uplatniť svoje návrhy. Účastníkom konania, zúčastneným osobám a iným osobám, ktorých sa konanie týka, musia správne orgány poskytovať pomoc a poučenia, aby pre neznalosť právnych predpisov neutrpeli v konaní ujmu.

3) Občan Slovenskej republiky, ktorý je osobou patriacou k národnostnej menšine a ktorý má právo používať jazyk národnostnej menšiny podľa osobitného predpisu, má právo v obciach vymedzených osobitným predpisom konať pred správnym orgánom v jazyku národnostnej menšiny. Správne orgány podľa prvej vety sú povinné mu zabezpečiť rovnaké možnosti na uplatnenie jeho práv.

4) Správne orgány sú povinné svedomite a zodpovedne sa zaoberať každou vecou, ktorá je predmetom konania, vybaviť ju včas a bez zbytočných prietahov a použiť najvhodnejšie prostriedky, ktoré vedú k správne mu vybaveniu veci. Ak to povaha veci pripúšťa, má sa správny orgán vždy pokúsiť o jej zmierné vybavenie. Správne orgány dbajú na to, aby konanie prebiehalo hospodárne a bez zbytočného zaťažovania účastníkov konania a iných osôb.

5) Rozhodnutie správnych orgánov musí vychádzať zo spoľahlivo zisteného stavu veci. Správne orgány dbajú na to, aby v rozhodovaní o skutkovo zhodných alebo podobných

prípadoch nevznikali neodôvodnené rozdiely.

6) Správne orgány sú povinné na úradnej tabuli správneho orgánu, na internete, ak majú k nemu prístup, prípadne aj iným vhodným spôsobom zrozumiteľne a včas informovať verejnosť o začatí, uskutočňovaní a o skončení konania vo veciach, ktoré sú predmetom záujmu verejnosti alebo o ktorých to ustanovuje osobitný zákon. Pritom sú povinné ochraňovať práva a právom chránené záujmy účastníkov konania a iných osôb. Úradná tabuľa správneho orgánu musí byť nepretržite prístupná verejnosti.

7) Ustanovenia o základných pravidlách konania uvedených v odsekoch 1 až 6 sa primerane použijú aj pri vydávaní osvedčení, posudkov, vyjadrení, odporúčaní a iných podobných opatrení.“

Mám právo ako účastník konania na nahliadnutie do spisov na príslušnom oddelení cudzineckej polície? Čo toto právo znamená?

Podľa § 23 Správneho poriadku „Účastníci konania a ich zástupcovia a zúčastnené osoby majú právo nazerať do spisov, robiť si z nich výpisy, odpisy a dostať kópie spisov s výnimkou zápisníc o hlasovaní alebo dostať informáciu zo spisov s výnimkou zápisníc o hlasovaní iným spôsobom.“

V praxi to znamená, že vám musí byť kedykoľvek počas konania na požiadanie predložený na nahliadnutie celý administratívny spis vedený v konaní, ktorého ste účastníkom, zástupcom alebo zúčastnenou osobou. Zároveň máte vy osobne právo si spis v pokoji prezrieť (spravidla za prítomnosti policajta), robiť si z neho výpisy, odpisy a na požiadanie dostať zo spisu kópie. Podľa odseku 4 uvedeného ustanovenia „správny orgán poskytuje kópie spisov za úhradu materiálnych nákladov spojených so zhotovením kópií, zadovážením technických nosičov a s ich odoslaním“, t. j. za vystavenie kópií môže od vás cudzinecká polícia požadovať primeranú finančnú úhradu.

Správny poriadok ustanovuje nasledujúce obmedzenie pri nazeraní do spisov:

„Správny orgán je povinný urobiť opatrenie, aby sa postupom podľa odsekov 1 a 2 nesprístupnila utajovaná skutočnosť, bankové tajomstvo, daňové tajomstvo, obchodné tajomstvo alebo neporušila zákonom uložená alebo uznaná povinnosť mlčanlivosti.“

Z uvedeného vyplýva, že ak je v spise založená utajovaná informácia, cudzinecká polícia vám túto na nahliadnutie neposkytne. V spise by sa však mala nachádzať minimálne informácia o existencii takejto utajovanej informácie. Ak sa domnievate, že existencia takejto utajovanej informácie má zásadný vplyv na rozhodnutie cudzineckej polície vo vašom prípade, poraďte sa s právnikom.

Má cudzinecká polícia povinnosť ma na výsluch predvolať?

Podľa § 41 Správneho poriadku „Správny orgán predvolá osoby, ktorých osobná účasť je pri prerokovávaní veci nevyhnutná. V predvolaní správny orgán upozorní na právne následky nedostavenia sa“. Podľa § 42 Správneho poriadku „Účastník konania alebo svedok, ktorý sa bez náležitého ospravedlnenia alebo bez závažných dôvodov na opätovné predvolanie nedostaví na správny orgán a bez osobnej účasti ktorého nemožno konanie uskutočniť, môže byť predvedený. Predvedenie vykoná Policajný zbor na základe písomnej žiadosti správneho orgánu“.

Z uvedeného vyplýva, že ak vás chce cudzinecká polícia ako správny orgán v konaní vypočuť alebo je vaša osobná účasť z iného dôvodu nevyhnutná, mali by vás ako účastníka konania predvolať, to isté platí v prípade svedkov.

Podľa komentára k Správneému poriadku (E. Kučerová, Heuréka, 2002) „predvolanie musí byť osobe oznámené v dostatočnom časovom predstihu, aby mohla včas oznámiť závažné dôvody, pre ktoré sa nemôže dostaviť na konanie a aby sa mohla na konanie aj riadne pripraviť“. Ďalej komentár uvádza, že „správny poriadok neurčuje formu predvolania. Z definície § 41 však vyplýva, že predvolanie by sa malo uskutočniť písomne. Ani iná forma predvolania – napr. telefonická, by nebola v rozpore so zákonom, ale v takomto prípade bude veľmi problematické preukázať predvolanie, pokiaľ by správny orgán chcel neskôr uložiť osobe poriadkové opatrenie“. Aj komentár k Správneému poriadku (S. Košičiarová, Heuréka, 2004) uvádza, že „svedka správny orgán obvykle predvolá v zmysle § 41. Správny poriadok výslovne nestanovuje, že by predvolanie malo byť vykonané písomnou formou (pripúšťa sa aj predvolanie ústne, telefonické), avšak jej dodržanie je žiaduce vzhľadom na neskoršie prípadné dokazovanie, či bola osoba správnym orgánom skutočne predvolaná (...)“.

Môže policajt klásť pri výsluchu akékoľvek otázky?

Otázky kladené policajtom by mali byť kladené nezaujato a v záujme nestranného a spoľahlivého zistenia skutočného stavu veci. Podľa § 32 ods. 1 Správneho poriadku „Správny orgán je povinný zistiť presne a úplne skutočný stav veci a na tento účel si obstarat' potrebné podklady pre rozhodnutie“. V správnom konaní je neprijateľné, aby policajný orgán viedol výsluch účastníkov konania alebo svedkov s cieľom podania ich vyjadrenia formou kapciózných a sugestívnych otázok.

Poukazujeme napr. na komentár k Správneému poriadku (E. Kučerová, Heuréka 2002), podľa ktorého:

„Výsluch svedka by sa mal urobiť tak, aby sa svedkovi dala príležitosť, aby súvisle opísal všetko, čo vie o predmete výsluchu. Svedkovi možno klásť otázky potrebné na správne zameranie a zistenie úplnosti svedeckej výpovede. V záujme objektívnej pravdy je však neprípustné klásť otázky, ktoré predpokladajú skutočnosť svedkom dosiaľ nepotvrdenú, alebo do ktorých je už vložená odpoveď (otázky kapciózne a sugestívne)“.

Aj S. Košičiarová (Správny poriadok Komentár, Heuréka 2004), uvádza k spôsobu kladenia otázok svedkom nasledujúce:

„V rámci vlastného výsluchu sa má dať svedkovi najskôr možnosť, aby súvislo vypovedal a až potom je vhodné klásť mu otázky. (...) I keď to zo správneho poriadku výslovne nevyplýva, nesmú sa klásť otázky, ktoré by ohrozovali pravdivosť a objektívnosť svedeckej výpovede. Sem patria otázky, v ktorých je vopred naznačená odpoveď, t. j. sugestívne otázky („Bolo to auto zelenkavej farby?“ namiesto „Akej farby bolo to auto?“) alebo otázky, ktoré majú svedka nepozorovane doviesť k odpovedi predstieraním nepravdivých skutočností (tzv. kapciózne otázky)“.

Je cudzinecká polícia pri rozhodovaní o udelení pobytu povinná zvážiť základné ľudské práva, do ktorých svojim rozhodnutím zasahuje? V mojom prípade právo na rešpektovanie rodinného a súkromného života?

Prvou zásadou správneho konania je zásada zákonnosti, t. j. „správne orgány postupujú v

konaní v súlade so zákonmi a inými právnymi predpismi“. Oddelenia cudzineckej polície rozhodujúce vo veciach pobytu sú správnyimi, t. j. štátnymi orgánmi, a ako všetky orgány Slovenskej republiky sú povinné rešpektovať a zohľadniť pri svojej rozhodovacej činnosti práva zaručené či už ústavou, alebo medzinárodnými dohovormi o ľudských právach, napr. Európsky dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Podľa článku 7 ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky „Medzinárodné zmluvy o ľudských právach a základných slobodách, medzinárodné zmluvy, na ktorých vykonanie nie je potrebný zákon, a medzinárodné zmluvy, ktoré priamo zakladajú práva alebo povinnosti fyzických osôb alebo právnických osôb a ktoré boli ratifikované a vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom, majú prednosť pred zákonmi“.

Cudzinecká polícia by pri každom rozhodovaní, ktoré zasahuje do práv účastníka konania, mala zohľadniť, či vydané rozhodnutie bude primerané s ohľadom na zásah do základných ľudských práv účastníka konania, resp. iných osôb, ktorých sa rozhodnutie priamo dotkne; ide o tzv. zásadu proporcionality.

Záver

Dúfame, že ste v našej príručke našli užitočné informácie.

Každý životný príbeh je jedinečný, preto sme vybrali na ukážku pár vzorových. V prípade, že potrebujete poradiť individuálne, obráťte sa na nás v našej kancelárii na Hurbanovom námestí 5 v Bratislave, alebo prostredníctvom stránky www.hrl.sk

First [legal] Aid Kit for Foreigners

Prvá [právna] pomoc pre cudzincov

Welcome to Slovakia

This is a practical guide for you, whom has decided to temporarily or permanently settle in Slovakia, which was published with the support of the European Fund for the Integration of third-country nationals and the Solidarity and Management of Migration Flows.

In this brochure we present an overview of the life situations and questions that lawyers of the Centre for Residence and Citizenship at the Human Rights League dealt with in working with foreigners. We understand that **the success in obtaining and renewing residence often lies within the details** and would thus like to prevent any misunderstandings considering the time available. Therefore we want to offer both a general overview and illustration of the anonymous stories of our clients and portray the practical "instructions" on how to cope with the situations.

We consider it important to draw your attention to the fact that the personal life stories in this guide are individual reactions and recommended practices which may or may not be entirely appropriate for you. You must verify the detailed information in documents such as the Act on Residence of Foreigners with your lawyer or directly with the public office with which you come into contact. Furthermore, the guide's ambition is to offer you a basic overview of the rights and obligations which the law bestows on you in order to have your rights and responsibilities effectively protected apart from exceptional circumstances. If you already live in Slovakia and you have a legal problem, which you do not understand, this brochure may be of guidance to you.

The rights and obligations of foreigners in Slovakia

It is very important that you are well aware of your **rights as well as obligations** to make your stay in Slovakia as pleasant as possible and free from unnecessary complications. Your right of residence, which you were granted, or which you have applied to the Foreign Police for, means that you have a certain legal status in Slovakia. The obligations and rights may vary according to the type of residence you requested.

A residence for newcomers and immigrants living here for a short time is called temporary residence. Residence for spouses of Slovak nationals and for settled migrants is called permanent residence and has three forms: permanent residence for five years, permanent residence for an unlimited time, and long term stay in the EU. In certain unfavourable situations, it is possible to protect your interests or even life and avoid a status without residence by applying for a tolerated residence.

TEMPORARY RESIDENCE - RIGHTS

If you have a temporary residence in Slovakia, after 5 years, you may be granted a permanent residence which allows you to settle permanently.

- You can study and perform activities for which you were granted the residence

- Your family members (husband/wife, parent, or child) living abroad can apply for family reunification
- You have access to public health insurance if you are employed
- You can purchase a property in Slovakia (apartment, house)
- You have the right of entry and residence in the territory of the Slovak Republic and may return anytime during the validity of the residence card
- You can apply for permanent residence after 4 years of legal residence

TEMPORARY RESIDENCE – DUTIES

As a foreigner with temporary residence you are under the Act of Residence of Foreigners and required:

- to notify the Foreign Police within 5 days of important changes in your status, change of your name, personal status (marriage, divorce), nationality and travel document data
- to notify the Foreign Police, within 5 days from moving, a change of accommodation
- to notify the Foreign Police in writing if you want to travel abroad and be more than 180 consecutive days outside the territory of the Slovak Republic
- to obtain medical insurance (even if you are not employed) and to prove, within three working days from the reception of your residence card, that you have health insurance in the Slovak Republic and will have medical insurance throughout your whole stay
- to never be completely without financial reserves – during your whole stay you need to be able to prove the financial coverage of at least a *subsistence amount* (currently €194.58, but in July 2013 this amount will be changed) for each remaining month of the stay and not more than one year in advance (total approx. €2400)
- to protect documents issued by the police against loss, theft, damage, or misuse (otherwise you risk a high fine)
- to report the loss, theft, or damage of the travel document or documents issued by the police within 5 working days from the day you became aware of the incident
- to notify the police if you are planning to stay away from your registered residence for more than 30 days
- to notify the police on the change of your accommodation and notify the police of your new accommodation by providing them, for instance, a new lease contract with notarized signatures and a title deed (*List vlastníctva*) not older than 90 days
- if the purpose of your stay ended (if you finished work or graduated from a university) it is required to notify, within 3 working days, the Foreign Police and leave the country by the last day of your legal residence or at the time that the police will allow you to stay after your residence was cancelled
- to return your health insurance card to the health insurance company with which you have been insured if the insurance expires or if your stay in Slovakia ends

Consequences of failure to comply with these obligations may result not only in high fines, but also the abolition of residence and may have a negative impact on your family or future application for citizenship. Therefore, we strongly recommend complying with them.

PERMANENT RESIDENCE - RIGHTS

As a permanent resident you can:

- live and work freely within the territory of the Slovak Republic
- leave and return to the Slovak Republic when you choose
- apply for citizenship of the Slovak Republic after 8 years (after 5 years if you are a husband/wife of a Slovak national)
- apply for family reunification with family members who live outside the SR
- invite any other foreigner to Slovakia for a tourist visit
- have the right and the duty to be insured by the public health insurance even if you are not employed
- study freely
- vote in local elections
- have a driver's license (at the District Traffic Inspectorate you can check whether your driver's license is recognized in Slovakia)

PERMANENT RESIDENCE - DUTIES

If you have permanent residence in Slovakia, then you must in particular:

- comply with all laws and legal regulations of the Slovak Republic
- pay taxes and contributions properly
- have a public health insurance from the date of permanent residence
- prove that you have documents of residence at the request of the police
- notify the police on the change of your accommodation by providing them a new lease contract with notarized signatures and a title deed (*List vlastníctva*) not older than 90 days
- notify the Foreign Police in writing, if you want to travel abroad and be more than 180 consecutive days outside the territory of the Slovak Republic
- never be completely without financial reserves – during your whole stay you need to be able to prove the financial coverage of at least a *subsistence amount* (currently €194.58, but in July 2013 this amount will be changed) for each remaining month of the stay and not more than one year in advance (total approx. €2400)
- protect documents issued by the police against loss, theft, damage or misuse (otherwise you risk a high fine)
- report the loss, theft or damage of the travel document or documents issued by the police within 5 working days from the day you became aware of the incident. In this case, you will probably receive a fine that you failed to protect your documents and you will be issued a new document.

TOLERATED STAY

If you have a tolerated stay, it is only a temporary solution of your legal status. Your rights and obligations are dependent on what purpose and why you were granted the stay. Since there are more options, check your opportunities, rights and obligations (the right to work or be medically insured) with the lawyer.

The conditions of employment of the third country nationals are enacted in Articles 21 to 24 of the Act No. 5/2004 Coll. on the Employment Services. In accordance with Article 22 (7) of this Act foreigners do not need the work permit in the following cases:

- when he/she is a victim of human trafficking and his/her tolerated stay in the territory of Slovakia has been prolonged;

- when he/she is granted tolerated stay for the reason of respecting his/her family and private life;
- when he/she is granted tolerated stay because he/she was subjected to employment under exploitative working conditions, in case his/her presence in the Slovak territory is necessary for the purposes of the criminal proceedings.

Foreigners with any other type of tolerated stay cannot work legally in Slovakia regardless of the length of their tolerated stay. Therefore, if you have tolerated stay based of Article 58 (1) a) or b) of the Act on the Residence of Foreigners, it means there is an obstacle in your administrative deportation or your travel out of Slovakia is not possible and your detention is not reasonable; therefore, you cannot receive legal employment. The provision of Article 59 (5) of the Act of the Residence of Foreigners prohibits all foreigners with tolerated stay to run a business.

Important for you is also the information about health care you are entitled to when you have a tolerated stay. Based on the Act No. 580/2004 Coll. on the Health Insurance foreigners with tolerated stay do not fall into the categories of foreigners entitled for public health care insurance. It means that as a foreigner with tolerated stay you can only have private health care insurance (through a private health insurance company) in which case you will sign a contract with them and pay for the insurance. This does not apply in the case you are employed (if you have a right to get legal employment – see above); in the case you have a work contract, your employer is obliged to pay your health insurance and you are entitled to receive a health insurance card. If this is the case you have the right for the similar health care as Slovak nationals. In the case you have private health insurance, your health insurance company should inform you on the extent of the health care you are entitled to. If you do not have any health insurance, you are entitled to an emergency health care only. Without health insurance you have to cover all the expenses related to the medical treatment provided to you.

If you have any doubts about your life or family situation, contact a lawyer. For free legal advice you can contact experienced lawyers of the Human Rights League, seated at Hurbanovo Square 5, 3rd floor.

The next section of the guide explores the various life situations of foreigners in Slovakia.

For students graduating from universities

16. *I am a doctorate student at a university and will end my study in June. However, my residence card is valid until September. I would like to stay in Slovakia, because I have friends and a fiancé here, but I don't know how to proceed.*

✚ **Until when can I legally stay in this country after the end of my study?**

According to the Act on Residence of Foreigners it means that your purpose of residence expires by passing the final state examination. The police will cancel your residence in 30 days and you will have to leave the country regardless of the expiry date of your residence card!

✚ **How many days may I still legally stay in the country and how many days do I have to leave Slovakia?**

Add to the last day of your stay **30 days of legal transitory period** for finding a new job or a new purpose of stay. If the police cancel your residence after the expiration of this period in the decision of cancellation they will indicate another period, during which you can leave the country. By adding these two periods you will get the maximum period, during which you are authorised to stay in the territory of the Slovak Republic, so this period is always individualized. After the expiration of this period we urgently recommend you to leave the country, because failure to comply with the decision of the police and violation of the Act on Residence of Foreigners may seriously complicate your life both in the present and in the future.

✚ **How will the police learn that I have terminated my study?**

The foreign police department will be informed about the termination of your study by the university, which according to Article 115 of the Act on Residence of Foreigners is obliged to inform the police about your terminated study within three days.

✚ **What are my options?**

If you are alone but want to stay to live in Slovakia the best option for you would be to find an employer during your study, who will engage you immediately after leaving school. In the transitory period of 30 days granted to graduates by the act for finding a job you will not be able to do more than to file an application for a work permit to the labour office (locally competent labour office at the place of employment). The labour office will make a decision within 30 days so that you can run to the Foreign Police department with the issued work permit and file the application for the change of purpose of temporary residence on the last day of this period.

If you want to change the purpose of residence you will need, among other things, to document the new purpose of residence (e.g. work permit), your **new accommodation** (according to the housing type, e.g. rental contract with notarised signatures and the certificate of ownership not older than 90 days) and **financial means for the stay** (approx. € 2 400), e.g. by employer's confirmation on the amount of your income or by the account statement. You should check in advance the list of documents required by the law or consult with a lawyer – the application must be complete to be accepted by the police. You should always have 2

photographs (3 x 3.5), a valid passport, and duty stamps in the amount of administrative charge determined for your purpose of residence.

If you stay in this country with your family you can try and ask the police to proceed with the cancellation of your residence later, with regard to your private and family life.

If you have any doubts regarding your life or family situation contact a lawyer! The lawyers of the Human Rights League, Hurbanovo námestie 5, 3rd floor, will gladly give you advice.

✚ If I have no time to consult a lawyer, what provisions of the Act on Residence of Foreigners may I refer to in dealings with the Foreign Police Division?

You can refer to Article 36 (2) and (3) of the Act No. 404/2011 Coll. on residence of Foreigners and on amendments of certain acts.

For those who have lived in Slovakia for a long time and consider Slovak citizenship

17. I moved to Slovakia from Bolivia because of my wife and have had permanent residence in this country since September 2008. I would like to know how I can get Slovak citizenship. What conditions must I fulfil?

A foreigner may apply for citizenship of the Slovak Republic after 8 years of permanent residence. However, you personally may apply for citizenship of the Slovak Republic already after 5 years, provided you have married a citizen of the Slovak Republic, this marriage still lasts, and you and your spouse have been living in the common household in the territory of the Slovak Republic for at least 5 years immediately preceding the submission of the application for citizenship.

In you, as spouse of a citizen of the Slovak Republic have already had continuous permanent residence for 5 years in Slovakia you may submit the application for citizenship virtually at any time to the district office located in the region according to your place of residence.

The application will be accompanied by many documents, so you must prepare the list in advance and consult any doubts with lawyers or employees of the district office located in the respective region. You will prove particularly your **integrity** (by extract from the criminal records of the Slovak Republic and the country of origin) and **knowledge of Slovak language and general knowledge of the Slovak Republic** in the form of an interview with the commission on the day of submission of the application.

Additionally, you will have to prepare the application and a concise CV. These documents must be accompanied by your identity card, certificate of birth, civil status record (in your case the record of marriage) and document of residence in the territory of the Slovak Republic. As far as the following documents are regarded, it may be rather complicated because they depend on your personal situation, particularly: confirmation of payment of taxes and charges issued by the tax authority, customs authority, and the community; extract from the commercial or trade register; employer's confirmation of employment relationship and copy of employment contract; confirmation of payment of contributions to public health insurance scheme and length of insurance relationship issued by the health insurance company; employer's confirmation of payment of income tax and contributions to public health

insurance scheme; social insurance scheme and old-age pension scheme; confirmation of study; confirmation of payment of pension benefits and confirmation of registration of the applicant for job; confirmation of the source of income sufficient for financing of the stay; and close persons in the territory of the Slovak Republic if you are voluntarily unemployed.

The employees of the citizenship department of the district office located in the region of your residence will gladly give you advice in case of doubts regarding the list of documents accompanying the application.

For additional information and specimens please visit:
www.minv.sk/?formulare_a_vzory_tlaciv_ovvs_mat

How much will I pay for citizenship?

You will pay the administrative charge of € 700, but only if citizenship is granted to you. Only asylum seekers and Chernobyl evacuees may be exempted from payment of this charge.

If I have no time to consult a lawyer, what act regulates the acquisition of citizenship?

The acquisition of citizenship is regulated by Act No. 40/1993 Coll. on citizenship of the Slovak Republic. The conditions for its granting are described in Article 7 and Article 8.

For those who do not want to be employed but want to carry out a particular activity

<p>18. <i>I come from Belorussia and would like to work as a volunteer in a non-profit organisation. May I apply for residence in Slovakia without being employed in this country?</i></p>
--

Will the Slovak authorities let me live in Slovakia when I am only a volunteer, not an employee?

Yes, the Act on Residence of Foreigners recognises this purpose of residence. The application for residence for the purpose of special activity, such as volunteering, is always lodged personally. If you need a visa and it is granted to you, you may personally submit the application also in Slovakia, at the Foreign Police department in the place of your voluntary work.³ The police will decide on your application within 30 days of its reception, so you could manage to do it during the period of validity of visas without having to travel outside the Slovak Republic.

What should I pack in my bags before departure to Slovakia?

It is important for you to bring to the territory of the Slovak Republic all required documents, especially a valid passport. Before departing, you should certainly obtain the proof of integrity (“*Výpis z registra trestov*”), e.g. in the form of the extract from criminal record of your country or origin. The proof of integrity must be properly certified for use in Slovakia before your departure, in this case by attachment of apostille, i.e. “apostilled”, by the administrative

³ The application for residence may also be submitted to the representative office of the Slovak Republic in other country.

body of your country. For more details please visit www.hcch.net/index_en.php?act=conventions.authorities&cid=41). Subsequently, you may have the document translated into Slovak by a sworn translator.

What do I actually need for submission of the application?

Regardless of the type of residence applied for, you always need to submit a valid passport and all documents at once, including a duty stamp (available at a post office) serving for payment of administrative charge. The documents must be completed, **to the last signature and stamp**, otherwise the officers may not handle your application on the same day.

Note: According to the law the police will only accept perfect and complete applications.

Attention: Documents must not be older than 90 days and must be translated and properly authenticated. Documents issued abroad may be translated into Slovak **by a sworn translator only** and must be **properly authenticated for use abroad** (by means of superlegalization or apostillation; in rare cases the authentication is waived only exceptionally, where an international treaty grants an exemption).

Any signatures, e.g. in contracts and statutory declarations, must be notarized.

A single stamp missing on a document may cause that you fail to submit the application and have to return to the police!

You will need documents verifying your: Accommodation, Purpose of Residence, Financial Means for the Stay, and Integrity.

The confirmation of accommodation may be documented in different ways, depending on the place where you will live. If you intend to stay in a private apartment in any case you will need a so-called *Certificate of Ownership* (“*List vlastníctva*”) not older than 90 days. You will also need the rental contract with notarized signatures of the parties or statutory declaration of the accommodation operator that he/she will provide an accommodation for you.

You must also obtain from your future organisation the confirmation of voluntary work including declaration that they will provide you with financial means and livelihoods during the period of your stay.

The fee for granting of residence in this case will be € 99.50. It is paid in the form of duty stamps ⁴ that you must buy at a post office in advance.

Once you have prepared all required documents, including 2 photographs (size 3x3.5), attach them to the official application form “*Žiadosť o udelenie prechodného pobytu*” which you can download from: www.minv.sk/?dokumenty-na-stiahnutie-1.

Final practical advice: You must come to the Foreign Police department during business hours (check them in advance), as early in the morning as possible, and take the sequence number so that you can be handled on the same day. If your police department is located in a big city take with you a bottle of water and something to read.

⁴ It is always good to verify the method of payment and amount of fee in advance because the amount of administrative charges is subject to change.

For those who consider the change of employment or purpose of residence

19. *I come from Cameroon and currently live in Slovakia, where I have a job and residence permit. As my employment contract will expire soon, the residence permit will not be prolonged to me. I would like to stay here for at least three months after the expiration of my residence permit to find a new job. How should I proceed to get visas for these three months?*

Visas for three months cannot be obtained in the territory of the Slovak Republic in this manner. We recommend you to find a new job before your residence permit expires to be able to submit the new work permit to the police no later than 30 days after the expiration of your residence permit, so that it can be renewed.

 I read everywhere that I have to submit a new application in my home country on the basis of an invitation letter sent to me by someone from Slovakia, but I want to obtain it here, because I am staying in Slovakia.

The invitation letter is usually sent for the purpose of issue of tourist visas for a stay not exceeding 90 days, but you need a residence permit for a period longer than 90 days. As you already have the residence permit, you do not have to return to the country of origin, but you must change it **in time**. All you have to do is bring the a new confirmation of purpose of temporary residence in 30 days of the date when your previous employment relationship ended to the Foreign Police.

For those whose marriage failed

20. *I come from Uruguay and am married with a Slovak. We have been together for 11 years, but I only applied for permanent residence in the Slovak Republic 2.5 years ago, so I have had permanent residence in this country for 2.5 years. I work in business but my wife and I will divorce. I don't know what to do. Will my residence permit expire by divorce?*

Yes. If you and your spouse do not live together or divorce within 5 years of the date of issue of the residence permit the police may cancel your permanent residence. We advise you to lodge an appeal against the decision of the police in case of the cancellation of residence and to object that according to Article 50 (2) (a) of the Act on Residence of Foreigners the consequences of cancellation of permanent residence would be inadequate to the reason, in regards to your private and family life and relationship with your children.

 We have children. May they expel me from Europe?

They may expel you in cases that are stipulated by Article 82 of the Act on Residence of Foreigners. We are particularly referring to situations where you stay to live in Slovakia after the expiration of your residence permit and thus you would stay here illegally. The act deals with cases of deportation where the foreigner is a threat to national security, has been convicted of intentional crime, violated regulations on narcotics, proved his identity by false documents, concluded marriage of convenience, illegally crossed the state border, lied to state authorities issuing the residence permit or carries out an activity for which he has not been granted the residence permit in the Slovak Republic.

✚ **Wouldn't it be an option to get married again and thus obtain permanent residence?**

We certainly do not recommend you to get married again only to obtain a new residence permit! Such conduct would be inappropriate and could be qualified as fraud and marriage of convenience. Moreover, as we mentioned above, you could be expelled if the marriage of convenience is proved.

✚ **How much time after divorce do I have?**

When your marriage is legally divorced the proceedings for cancelation of permanent residence will be initiated. You may lodge an appeal against it, referring to Article 50 (2) (a) above. It is not certain if you have to leave Slovakia. An option would be to apply for the change of type of residence during the validity of your residence permit. In your specific case, it would be advisable to consider the option of temporary residence for business purpose.

For those who want to get married in Slovakia

21. I want to get married in Slovakia. I am Slovak, but my fiancée is Russian. After submitting documents required for before and after the wedding, we would like to finally live together. How and when can I obtain permanent residence for my fiancée? If they grant permanent residence to her will she be able to live here with me without a visa?

Yes, you can apply for residence at the Slovak Foreign Police department in the place of your residence or at the representation office of the Slovak Republic in the country of your fiancée. The prerequisite is that she has all the documents required for submission of the application 100% prepared and completed, otherwise her application will be refused.

✚ **What documents do I need and how long will it take?**

Regardless of the type of residence applied for, you need to submit a valid passport and all documents at once. The documents must be completed **to the last signature and stamp**, otherwise the officers may not handle your application on the same day.

Note: According to the law, the police will only accept perfect and complete applications.

Attention: Documents must not be older than 90 days, must be translated, and must be properly authenticated. Documents issued abroad may be translated into Slovak **by a sworn translator only** and must be **properly authenticated for use abroad** (by means of superlegalization or apostillation; in rare cases the authentication is waived only exceptionally, where an international treaty grants an exemption).

Any signatures, e.g. in contracts and statutory declarations, must be notarized.

A single stamp missing on a document may cause that you fail to submit the application and have to return to the police!

You will need documents verifying your: Accommodation, Purpose of Residence, Financial Means for the Stay, and Integrity.

The confirmation of accommodation may be documented in different ways, depending on the place where you will live. If you intend to stay in a private apartment you will need a so-

called *Certificate of Ownership* (“*List vlastníctva*”) not older than 90 days, as well as the rental contract with notarized signatures of the parties or statutory declaration of the accommodation operator that he/she will provide an accommodation for you.

You must obtain from your future organisation the confirmation of voluntary work including a declaration that they will provide you with financial means and livelihoods during the period of your stay.

You will pay no fee for the granting of residence because you are exempted from it according to the Act on Administrative Charges.

Once you have prepared all required documents, including 2 photographs (size 3x3.5), attach them to the official application form “*Žiadosť o udelenie prechodného pobytu*” that you can download from: www.minv.sk/?dokumenty-na-stiahnutie-1.

Final practical advice: You must come to the Foreign Police department during business hours (check them in advance), as early in the morning as possible, and take the sequence number so that you can be handled on the same day. If your police department is located in a big city take with you a bottle of water and something to read.

Legal options for those whose residence has been cancelled or has not been renewed (Appeal)

22. *I come from Turkey and obtained the temporary residence permit for business purposes for a period of one year, valid from 2011. Before its expiration I applied for renewal of my residence permit. However, my company did not achieve profit in 2011 and the Foreign Police refused my application for the reason that I did not fulfil the condition set out in Article 34 (6) of the Act on Residence of Foreigners. What can I do?*

Can I defend myself against the decision of the Foreign Police?

Each decision of the Foreign Police must contain so-called “instruction”. It is usually in the end of the decision and informs the party to the proceedings whether, in what time-limit and to what body, he or she may lodge an appeal. The proceedings before the Foreign Police have an administrative character, in this case the Administrative Procedure Code (Act No. 71/1967 Coll. on administrative procedure) applies. According to the provision of Article 54 of the Administrative Procedure Code an appeal may be lodged within 15 days of the delivery of the decision. The appeal must be addressed to the Foreign Police department, which issued the decision refusing the application for renewal of the residence permit. If this department does not grant your appeal, it will forward it within 30 days to the superior authority (competent Foreign Police directorate) which will decide on the appeal.

Do I have to leave the Slovak Republic or may I stay in its territory pending the decision on my appeal?

Article 55 (1) of the Administrative Procedure Code provides that “timely lodged appeal has a suspensive effect.” The administrative authority may exclude the suspensive effect “if an urgent general interest requires it or if a party to the proceedings or other person may suffer irreparable damage by postponement of enforcement of the decision.” Therefore please read carefully the instruction in your decision, which should indicate whether lodging of an appeal has or does not have a suspensive effect. If lodging of an appeal has a suspensive effect, the

decision on rejection of the application for renewal of the temporary residence permit becomes enforceable after the delivery of this decision. In this case you do not have to leave Slovakia during the appellate procedure, because according to Article 34 (15) of the Act on Residence of Foreigners, your residence due to the Slovak Republic pending the decision on your request for renewal of temporary residence permit is regarded as legal.

✚ What remedies do I have if the appellate body confirms the decision rejecting my application for renewal of residence permit?

Article 59 (4) of the Administrative Procedure Code provides that “there is no appeal against a decision of the appellate body on an appeal,” which means that if the appellate body confirms the decision, it becomes valid and enforceable. The validity of decision means that its legal effects arise and that the proceedings for decision on your application for renewal of residence permit are terminated. A valid decision is reviewable by a competent court on the basis of a filed action, but your residence in the territory of the Slovak Republic during the legal proceedings is not regarded as legal and you should leave the territory because Article 250c (1) of the Civil Procedure Code (Act. No 99/1963 Coll.) provides that “an action does not have a suspensive effect for enforceability of a decision of an administrative authority,” but “at the request of a party the presiding judge may resolve on the postponement of enforceability of the decision if an immediate enforcement of the contested decision may cause serious damage.” You must be represented by a lawyer in the legal proceedings.

✚ When do I have to leave the territory of the Slovak Republic?

According to Article 111 (1)(p) of the Act on Residence of Foreigners a foreigner whose application for renewal of temporary residence permit has been rejected is obliged “to leave in 30 days of the enforceability of the decision, unless he is authorized to stay in the territory of the Slovak Republic for other reasons.” In practice it means that (unless suspensive effect has been excluded) you have to leave within 30 days of the delivery of the decision on the appeal, provided that this decision is unfavourable, i. e. the appellate body confirmed the decision of the first-instance body rejecting your application for renewal of temporary residence permit. For some types of residence the Act grants a foreigner a transitory period of 30 days during which it does not cancel his residence permit, so the foreigner has time to change the purpose of his residence and to obtain a new residence permit. However, it concerns predominantly students and employees according to Article 36 (3) of the Act on Residence of Foreigners.

✚ What risk do I take by not leaving within the determined period?

By failure to fulfil the obligation to leave within the period determined by the Act you commit an offence, according to the provisions of Article 118 of the Act on Residence of Foreigners, for which a fine up to € 1 600 may be imposed. Moreover, according to Article 82 (1)(p) of the Act on Residence of Foreigners failure to fulfil the obligation to leave may be the reason for deportation and prohibition of re-entry; therefore, you risk proceedings for deportation being initiated against you. In these proceedings the Foreign Police may issue a decision ordering your deportation and imposing the re-entry ban for one year (for illegal residence up to five years)! For the purpose of enforcement of deportation (if you do not leave within the period determined in the decision ordering deportation or, for example, if you do not have a valid passport or financial means to travel) the police authority, according to Article 88 (1)(b) of the Act on Residence of Foreigners, has the right to arrest and transport you to the Police Detention Centre for Foreigners.

For those who would like to leave after expiration of residence permit but are unable do so

23. *I come from China and have been granted transitory residence for study purposes in Slovakia. I was expelled from the university, because I was unable to continue to pay the tuition fees. The Foreign Police cancelled my temporary residence for the reason set out in Article 36 (1)(a) of the Act on Residence of Foreigners, i.e. because the purpose for which I was granted temporary residence ceased to exist. The decision entered into practice and now I have to leave the territory of the Slovak Republic. What can I do if I am unable to leave? My passport expired and I have no money for travelling.*

What options do I have? I fear being arrested!

If you cannot leave the country because you have no valid passport and/or financial means for travelling, but are able to obtain an emergency travel document, to obtain financial means required for travel (possible donation from family members), and to organise your travel alone, you can apply for so-called “tolerated residence” at the competent Foreign Police department until you obtain the necessary travel document and arrange your travel. In this case you can apply for tolerated residence according to Article 58 (1)(b) of the Act on Residence of Foreigners, i.e. for the reason that your “leaving is impossible and detention unnecessary.” You will submit the application personally to the competent Foreign Police department. According to Article 59 (1) of the Act on Residence of Foreigners you are obliged to attach to your application for tolerated residence documents proving circumstances by which you justify your request for tolerated residence, i.e. the Foreign Police will require from you to prove your inability to travel. In practice, such document may be the confirmation from the representation office of your home country that you have submitted the application for an emergency travel document. Tolerated residence may also temporarily solve the legality of your residence in the territory of the Slovak Republic until the moment you arrange everything necessary for your return.

What should I do when I am unable to organise my travel back home myself?

When you are unable to organise the travel from the territory of the Slovak Republic yourself, you can contact the International Organization for Migration (IOM) and apply for inclusion in the Assisted Voluntary Return (AVR) programme. However, due to the effective date of the amended Act on Residence of Foreigners (1 May 2013), the inclusion in this program is conditional upon the issue of decision on deportation. According to Article 82 (8) of the Act, the police department will issue the decision on deportation by reason of illegal residence in the territory of the Slovak Republic “without imposition of the entry ban, if the citizen of a third country voluntarily comes to the police department and applies for assisted voluntary return to his or her home country.” In the decision of deportation, the police department will determine a period for leaving the country not exceeding 90 days, which “may be prolonged, even repeatedly, in justified cases relating to the implementation of assisted voluntary return.” During the implementation of your return within the assisted voluntary return programme you are obliged to cooperate with IOM; if you intentionally avoid the implementation of assisted voluntary return according to Article 84 (1)(e) of the Act on Residence of Foreigners the Foreign Police will ensure the enforcement of the decision on deportation, including your detention, if necessary.

✚ Do I have the right to some type of residence in Slovakia if I am unable to return to my home country because I fear my safety and life might be in danger there?

Article 81(1) of the Act on Residence of Foreigners provides that “an alien may not be deported to a state, where his life could be threatened on the ground of his race, nationality, religion, membership of a particular social group or political opinion or where he would face torture, cruel, inhuman or degrading treatment or punishment. Neither may an alien be deported to a state, where he was sentenced to death or where this penalty may be imposed on him in ongoing criminal proceedings.” According to paragraph 2 of this legal provision “A foreigner may not be deported to a state where his freedom would be menaced on the ground of his race, nationality, religion, membership of a particular social group or political opinion.” If you believe that you fulfil one of these conditions which constitute so-called “obstacles to deportation,” you may submit the application for tolerated residence according to Article 58 (1)(a) of the Act on Residence of Foreigners, i.e. if the obstacle to deportation according to Article 81 exists. However, it does not hold if “a foreigner by his conduct endangers security of the state or has been convicted of a crime and presents a threat to the Slovak Republic.”

Moreover, if you fear persecution on the ground of race, nationality, religion, membership of a particular social group or political opinion or are afraid of serious harm in the country of origin you have the right to apply for asylum at any time. Persecution is a serious or repeated conduct that seriously infringes the fundamental human rights; serious harm is death penalty or its execution; torture, inhuman or degrading treatment or punishment; or serious and individual threat to a person’s life or inviolability by reason of indiscriminate violence in situations of international or internal armed conflict. You can submit an application for asylum at the police department established at the asylum centre in Humenné. During the asylum proceedings your residence in the territory of the Slovak Republic is regarded as legal and if you do not have financial means for accommodation you will be transferred from the reception centre in Humenné to the accommodation centre (in Rohovce or Opatovska Nova Ves). The asylum seeker card will be issued to you.

What “waiver of the right to appeal” means...

24. *I am Ukrainian. I worked together with other Ukrainian women in a baker’s shop. All of us had temporary residence in the Slovak Republic and thought our documents were in order. A friend of ours arranged our work and residence permits for consideration. One day, early in the morning, the Foreign Police came to the baker’s shop and wanted to see our passports and permits. We showed them what we had on us. They told us that we were working for a different employer than indicated in the work permit to which our residence was bound. They took us to the police department and issued the decisions on deportation and detention. They also asked us all if we wanted “to use our right to waive the right to appeal.” We did not understand their question. Of course, we wanted to use any right granted to us by law and signed the reports. The lawyer who visited us at the police detention department explained to us that we could not lodge an appeal against the decisions and that the red stamps in the decisions meant that the decisions were valid and hence final.*

Article 53 of the Administrative Procedure Code provides that “a party to the proceedings has the right to appeal against a decision of an administrative authority, unless the law provides otherwise or **unless the party to the proceedings waived the right to appeal in writing or orally for the record.**” It is a general right of a party to administrative proceedings, including

proceedings pending before the Foreign Police. According to the Comments to the Administrative Procedure Code (Košíčiarová, 2004) “to be valid, the waiver of the right to appeal must have the form of an express declaration of will of the rightful party to the competent administrative authority made in the form prescribed by the law (in writing or orally for the record) after the notification of the decision to the party to the proceedings (...).” The notification of the decision means its delivery in written form. “The waiver of the right to appeal by its nature is an expression of will of the party to the proceedings not to exercise, in a particular case, his legal right to lodge an appeal against invalid decision of the administrative authority and hence his legal claim for revision of the decision by an appellate administrative authority after lodging of the appeal (Košíčiarová, 2004).”

It essentially means that you have used the right not to defend against the decision, which is disadvantageous for you.

What consequences will I bear for the waiver of the right to appeal?

Your decision will enter into force from the moment of the waiver of the right to appeal is signed, because you will not be able to use the regular remedy (appeal). But the waiver of the right to appeal also has other consequences. “The option to lodge an appeal should be used whenever the party to the proceedings obtains new information and evidence that can significantly influence the decision. If the party to the proceedings does not apply them in the appeal he will be unable to achieve a retrial of the case (...). The failure to use the opportunity for lodging of an appeal or waiver of the right to appeal will cause the decision to not be reviewed in court (Košíčiarová, 2004).” The revision of a valid decision of an administrative authority using an action is namely conditional upon the exhaustion of regular remedies (which you waived because you did not know the consequences of this act).

The lawyer adds: If a party to the proceedings has the capacity for legal acts and declared his will to waive the right to appeal in a language that he understands (in the presence of an interpreter), according to the case law of Slovak courts, the waiver of the right to appeal is **final** and cannot be revised by use of regular remedies. Such remedies and appeals are refused by judicial and administrative authorities.

How will I know that my decision is valid?

The administrative authority, in this case the Foreign Police, will mark the validity of the decision using a red stamp on the first page of the decision, including the date of marking of validity. If your decision bears this stamp it means that the decision is valid and you cannot lodge an appeal against it.

General advice:

In general we advise you to not sign any document if you do not exactly understand the legal consequences of signing it. If you have not been properly informed about the legal consequences of the waiver of the right to appeal in the language that you understand or you are not sure if you want to use this right, do not waive it, because you cannot withdraw or remedy the waiver of the right to appeal, i.e. such waiver is final.

For those Foreigners who have tolerated residence

25. *I am a stateless alien and come from former Yugoslavia. In 2006 I obtained tolerated residence and since then it has been regularly prolonged to me by the Foreign Police. As an alien with tolerated residence I live in a homeless shelter, have no financial means, and I am not allowed to work. My tolerated residence will expire within one week and I wanted to apply for its prolongation at the Foreign Police department, but I had no duty stamps on me, because I cannot afford to buy them. They refused to accept my application and turned me away. What can I do? How can I prolong my residence?*

 Are the Foreign Police obliged to accept my application for tolerated residence?

The Foreign Police are obliged to accept the application for tolerated residence or its prolongation, but if you apply for tolerated residence according to Article 58 (1)(a) (“leaving is impossible and detention is unnecessary”) and according to Article 58 (2)(b) (“where the respect for private and family life so demands”) of the Act on Residence of Foreigners, you are obliged to enclose in your application documents confirming the circumstances by which you justify your request for tolerated residence. An application according to Article 58 (2)(b) must be accompanied by a document, not older than 90 days confirming your integrity, which is the extract from the criminal record of your country of origin and of the state in which you stayed more than 90 days during six consecutive months in the last three years.

Article 19 (3) of the Administrative Procedure Code provides that “if the application does not have all prescribed essentials the administrative authority will help the party to the proceedings to remove the deficiencies or invite him/her to remove them within a determined period. The administrative authority will also inform him/her that the proceedings will otherwise remain.” If something is missing in your application, the Foreign Police department will decide according to Article 29 (1) of the Administrative Procedure Code on the stay of the proceedings and invite you to “remove the deficiencies,” i.e. complete the missing documents (the decision of the stay of the proceedings will indicate how many days you have for their completion). If you need a longer period you can apply for its extension. If you fail to remove the deficiencies within the determined period the Foreign Police will stay to the proceedings according to Article 30 (1)(d).

 What can I do when I do not have enough money to buy duty stamps?

A duty stamp is a stamp by which you pay the administrative charge for an act required from the Foreign Police, e.g. acceptance and handling of the application for residence, issue of the certificate of residence, alien’s passport, etc.). The amount of the administrative charges are determined by the Act No. 145/1995 Coll. on Administrative Charges. The Act has a particular importance for foreigners. Item 24 of the quoted act determines the amount of administrative charges for acceptance or handling of applications for some type of residence (temporary, permanent, tolerated) as well as the amount of administrative charges for issue of the certificate of residence and the alien’s passport.

The administrative charge for acceptance or handling is € 99.50 for the application for tolerated residence and € 33 for the application for prolongation of tolerated residence. Therefore, if you want to renew your residence, the Foreign Police have the right to collect from you a fee up to the amount of € 33. Information on actual amounts of administrative fees should be displayed in the waiting room of the respective Foreign Police department. If it happens not to be displayed there, you have the right to require the police officer at the counter who received your application to show you the valid wording of the Act on Administrative Charges.

You will find the answer to your question at the end of Item 24 which deals with exemption from administrative charges. Payment of administrative charge for the application for tolerated residence or its prolongation are exempted for persons under 18 years of age, persons who apply for tolerated residence according to Article 58 (1)(a) of the Act on Residence of Foreigners, i.e. by reason of the existence of obstacle to deportation, as well as persons who apply for tolerated residence according to Article 58 (2)(a) and (c) and (3) of the Act on Residence of Foreigners.

If you do not belong to any of these groups and apply for tolerated residence or its prolongation for another reason (your deportation is impossible and detention unnecessary for the respect for family and private life) according to Item 24 of the Act on Administrative Charges “the Foreign Police may waive the collection of the charge according to this Item or to decrease the charge for a humanitarian reasons or on the grounds of reciprocity.” Therefore, if you live in a homeless shelter and have no financial means or believe that the charge should be remitted or at least reduced to you for other “humanitarian reasons,” you can request the immigration police department to apply this legal authorization in your case.

✚ My tolerated residence permit expired, but the authorities still have not decided on my application for prolongation of tolerated residence. Is my residence in your country, while awaiting the pending decision on the application, legal?

Article 58 (4)(c) of the Act on Residence of Foreigners provides that “tolerated residence in the period of handling of the application for tolerated residence.” Similarly, the period of handling of the application for prolongation of tolerated residence should be regarded as tolerated residence as well, so your residence while awaiting the pending decision on the application is legal.

Permanent residence for a stateless person

26. *I come from Moldavia and have two small children. I have lived in Slovakia for over 20 years, but have no documents, so I don't want to and cannot leave Slovakia. I was repeatedly a party to the asylum proceedings, but asylum was not granted to me. The Foreign Police tried to deport me, but neither Moldavia nor Ukraine (where I was born) confirmed me as their citizen. The decision on deportation was cancelled and indicated that I was stateless. Does any option of residence exist for people like me?*

✚ May a stateless person apply for other types of residence than tolerated residence?

Article 46 (2)(b) of the Act on Residence of Foreigners provides that “the Ministry of Interior may grant permanent residence of unlimited duration also without fulfilment of the conditions set out in this act to a stateless person.” A stateless person according to the Act means a person who “is not regarded as a citizen by any of the states according to their respective laws.”

✚ How will I prove my stateless status?

Article 43 (6) of the Act requires that a person who claims to be stateless, and for this reason applies for permanent residence of unlimited duration, must prove that he/she has no citizenship of the state

- d) where he or she was born

- e) where he or she had previous domicile or residence, and
- f) whose citizenship parents and other family members reside.

The fact that you have no citizenship from any of the conditions referred to above may be difficult to prove. It can be usually proved by confirmations from these states that you are not their citizen. You can submit the application for such confirmation at the representation office of the state of your origin or any other states. However, if you have no documents proving your identity or a valid passport and the representation office of the respective state is not established in the territory of the Slovak Republic, it may be impossible for you to obtain any confirmation. But if the Foreign Police have already recognised you as a stateless person in other proceedings (e.g. deportation proceedings) they should recognise you as such person also in the proceedings for permanent residence without requiring you to submit any documents or confirmations proving your stateless status. However, if you have any documents or evidence proving or supporting your alleged stateless status, please submit them in the proceedings.

What documents must accompany the application for permanent residence of unlimited duration submitted by a stateless person?

The application for permanent residence of unlimited duration is submitted using an official form accompanied by 2 photographs with dimensions 3 x 3.5 cm and a duty stamp – administrative charge in amount of EUR 165.50 (Item 24 (c) of the Act on Administrative Charges). If you do not have financial means you can apply for remission or decrease of this charge for a humanitarian reason. However, you have no legal claim for remission of administrative charge on the basis of authorization given to the administrative authority, i.e. the administrative authority will decide on your application for remission/decrease of the administrative charge at its sole discretion.

Although the quoted provision of the Act on Residence of Foreigners provides that the Ministry may grant permanent residence of unlimited duration to a stateless person (without fulfilment of the conditions set out in this Act), the practice shows that besides the evidence of stateless status the immigration police requires the proof of identity (birth certificate will do) and accommodation (certificate of ownership, rental contract or statutory declaration of other person that he or she will provide you with accommodation, including a notarized signature).

Certificate of tolerated residence and alien's passport...

27. I come from Afghanistan. I was detained at the police detention department, but after the expiration of the detention period I was set free. Since I can't return to Afghanistan, I applied for tolerated residence. Tolerated residence was granted to me and I received the certificate, but I did not receive the decision confirmation on its granting.

The confirmation from the police does not contain a reference to the provision of the Act according to which tolerated residence has been granted to me. How will I know it is confirmed?

Article 59 (8) of the Act on Residence of Foreigners provides that “if the police department grants an application for tolerated residence or application for prolongation of tolerated residence they will issue to the third-country national, instead of the decision, the **confirmation** of granting or prolongation of tolerated residence in the Slovak Republic,

indicating the date of granting the prolongation of tolerated residence.” The confirmation will indicate the duration of tolerated residence but not the reason for its granting or reference to the provision of the act, according to which the Foreign Police granted tolerated residence. If you are not sure by the provision of the Act according to which tolerated residence was granted to you inform the Foreign Police department because they are obliged to provide you with this information.

Am I entitled to be issued any type of document as a foreigner with tolerated residence?

Article 74 (2) of the Act on Residence of Foreigners provides that “an alien’s passport will be issued by the police department to a third-country national to whom tolerated residence has been granted who does not hold a valid passport and whose passport cannot be obtained even through the representation office of the state , .”

Note: “Foreigner’s passport is a document that authorizes a third-country national to travel abroad,” i.e. foreigner’s passport authorizes you to leave the territory of the Slovak Republic but does not authorize you to return to the territory of Slovakia. The foreigner’s passport does not replace a travel document.

The application for the foreigner’s passport is submitted personally at the respective Foreign Police department and the police department will issue the foreigner’s passport within 30 days of the submission of the application. The administrative charge for issue of the foreigner’s passport according to Item 24 (1) of the Act on Administrative Charges is € 33. Exemption from the payment of this charge are persons who apply for tolerated residence according to Article 58 (1)(a) and (2)(a) of the Act on Residence of Foreigners, and persons to whom tolerated residence has been granted according to Article 58 (2) (c) and (3) of the Act on Residence of Foreigners. The validity of the passport will be determined by the Foreign Police for a necessary period, but no longer than 1 year. The duration of the foreigner’s passport is usually determined according to the duration of granted tolerated residence.

Entry ban and record in the Schengen Information System...

28. *I am a citizen of Macedonia and received the decision on deportation and imposition of the entry ban. Does this ban mean that I am cannot enter the territory of the whole Schengen zone or only the territory of the Slovak Republic?*

Article 77 of the Act on Residence of Foreigners provides: “in the decision on deportation, the police department may impose a ban on entry into the territory of the Slovak Republic or territory of all member states. The police department will impose a ban on entry into territory of the Slovak Republic or territory of all member states if it does not determine the period for leaving in the decision on deportation.” From this provision, the police authority may not impose an entry ban on a foreigner if the police authority has not determined the period for leaving in the decision on deportation. If the police authority has not determined the period for leaving in the decision it will impose an entry ban on the foreigner. In other words, an entry ban imposed only in relation to the territory of the Slovak Republic or in relation to all member states results from the decision itself.

From our experiences, the police department usually determines in decisions on deportation only a ban on entry into the territory of the Slovak Republic. However, the police department

enters information about deportation and entry ban into the Schengen Information System (SIS), to which all states of the Schengen Area have access. Due to such information, a foreigner who has a record on a ban of entry into a member state, may be denied entry in other member states. The Foreign Police will inform the foreigner whose deportation and entry ban are recorded in SIS information about consequences of such record. According to Article 69c of the Act No. 171/1993 Coll. on the Police Corps each affected person may inquire in Ministry of Interior of the Slovak Republic for information about his/her personal data processes, including the possibility to inquire in writing for information which his/her data have been entered in SIS. Every person is also entitled to a correction or removal of their personal data from SIS in a written request.

Rights of parties to the proceedings conducted at the administrative authority

29. *I am Slovak living abroad and my spouse, a third-country national, applied for a prolongation of temporary residence for the purpose of family reunification. The Foreign Police accepted her application but then stayed the proceedings and invited her to remove deficiencies within a determined period. We have removed the deficiencies, but to our big surprise, my spouse received a decision on the stay of the proceedings, because we allegedly did not remove all identified deficiencies. We repeatedly visited the Foreign Police department and submitted all required documents, which the police accepted without informing us about potential deficiencies. Do we not have the right before the issue of such serious decision affecting the legal position of my spouse in the territory of the Slovak Republic to be informed that the police still see deficiencies in our application?*

Is the Foreign Police obliged to provide assistance and information to parties of the proceedings?

The Foreign Police as an administrative authority is obliged to closely cooperate with the parties of the proceedings, provide them with assistance and information so that they do not suffer any detriment in the proceedings, and to provide them with an opportunity to make comments to the basis of the decision – these fundamental principles are stipulated in Article 3 (2) of the Administrative Procedure Code as follows:

“In the proceedings, the administrative authorities are obliged to closely cooperate with the parties of the proceedings, interested parties, and other persons concerned by the proceedings. The administrative authorities are also obliged to provide them an opportunity to effectively defend their rights and interests, in particular to make comments on the basis of the decision and to submit proposals. The administrative authorities are obliged to provide assistance and information to the parties to the proceedings, interested parties, and other persons affected by the proceedings so that they do not suffer any detriment due to their unfamiliarity with legislative arrangements.”

This provision expresses “the principle of active involvement of the parties to the proceedings,” which according to E. Kučerová (Administrative Proceedings – Comments, Heuréka 2002) should be understood as a procedural right and a procedural obligation of a party to the proceedings, in particular during the identification of information to serve as the basis for decision. However, this principle does not only give rise to the obligation of cooperation, but also to the procedural right of a party to the proceedings, to which correspond the following obligations of the administrative authority:

- c) To provide assistance and information to a party to the proceedings, interested parties, and other persons so that they do not suffer detriment in the proceedings due to the unfamiliarity with legislative arrangements
- d) To provide them an opportunity to effectively defend their rights and interests, in particular to make comments to the basis of the decision and to submit proposals (before the issue of the decision)

✚ Is the Foreign Police obliged to invite a party to the proceedings to study the file before the issue of the decision?

The right to study the file before the issue of the decision is directly related to the obligation of the Foreign Police as an administrative authority to *always provide* the parties to the proceedings, interested parties, and other persons concerned by the proceedings *an opportunity to effectively defend their rights and submit proposals*.

This obligation is also specified in Article 33 (2) of the Administrative Procedure Code that provides: “The administrative authority is obliged, before the issue of the decision, to provide the parties to the proceedings and interested parties an opportunity to make comments to its basis and to the method of its identification and to propose its completion, where appropriate.”

An administrative authority should therefore always provide a party to the proceedings not only to familiarise itself with the file before the issue of the decision but also to make comments to the documents in the file and, if appropriate, to propose completion of evidence or submit new evidence that is available to the party to the proceedings but still have not been submitted in the proceedings.

30. *I married a national of Tunisia and after the wedding my husband applied for permanent residence in the territory of the Slovak Republic for the purpose of family reunification. As the proceedings on the application for permanent residence do give him a right of residence in the territory of the Slovak Republic, he waited for the decision of the Foreign Police in Tunisia and I represented him in the proceedings before the IPD. The proceedings were repeatedly extended and I had been given several opportunities for inspection of the file at the IPD, but they did not hand the file to me (they only showed me some documents taken out from the file by a police officer). During each inspection of the file I was repeatedly interrogated and asked very intimate to degrading questions. From my point of view, my friends and parents were asked inadmissible questions, too. Is this a usual procedure? What are my rights as a party to the proceedings?*

Unless the Act on Residence of Aliens excludes it, the proceedings for granting of permanent residence and other proceedings before the Foreign Police are governed by the general Act on Administrative Proceedings – Administrative Procedure Code, which regulates the conduct of the proceedings. the procedure of identification of documents serving as the basis for the decision in Article 3 stipulates the basic principles of administrative proceedings as follows:

- 1) Administrative authorities continue in the proceedings in compliance with acts and other legal regulations. They are obliged to protect the interests of the state and society, the rights and interests of physical and legal persons, and to consistently require the fulfilment of their obligations.

2) In the proceedings the administrative authorities are obliged to closely cooperate with parties to the proceedings, interested parties, other persons concerned by the proceedings, and to always provide them an opportunity to effectively defend their rights and interests, in particular to make comments to the basis of the decision and to submit proposals. Administrative authorities must provide assistance and information to interested parties and other persons concerned by the proceedings so that they suffer no detriment due to the unfamiliarity with legal arrangements.

3) A national of the Slovak Republic, who is a member of a national minority and has the right to use the language of the national minority according to a special regulation, is entitled, in communities specified by special regulations, to use in the proceedings before the administrative authority the language of the national minority. Administrative authorities according to the first sentence are obliged to provide him/her equal opportunities for the exercise of his/her rights.

4) Administrative authorities are obliged to conscientiously and thoroughly deal with each matter being the subject of the proceedings. They are also obliged to handle it in a timely manner, without undue delay, and to use the most suitable means conducive to the administrative handling of the matter. If the nature of the matter allows it, the administrative authority should always attempt at its settlement out of court. Administrative authorities see to it that the proceedings are conducted effectively and do not burden the parties to the proceedings and other persons.

5) Decisions of administrative authorities must be based on reliably identified facts of the case. Administrative authorities see to it that no unjustified differences arise in decision-making on cases with identical or similar facts.

6) Administrative authorities are obliged to comprehensibly and timely inform the public about the initiation, duration, and termination of proceedings in matters of public interest or where a special act requires it using their official information boards, via the Internet (where available) and in an other suitable manner, if appropriate. In doing so, they are obliged to protect the rights and legitimate interests of the parties to the proceedings and other persons. The official information board of the administrative authority must be continuously accessible to the public.

7) The provisions on basic principles of proceedings set out in paragraph 1 to 6 will apply *mutatis mutandis* to the issue of certificates, opinions, recommendations, and other similar measures.

 Am I, as a party to the proceedings, entitled to inspect files at the respective Foreign Police department? What does this right include?

Article 23 of the Administrative Procedure Code provides: “the parties to the proceedings, their representatives, and interested parties have the right to inspect files, to make copies of or take extracts from files, and to obtain copies of files other than voting records or to receive information from the files other than voting records in any other manner.”

In practice it means that the whole administrative file kept in the proceedings, to which you are a party, representative, or interested party, must be submitted to you for inspection upon your request at any time during the proceedings. We also have the right to personally consult the file at your leisure (usually in the presence of a police officer), to make copies or take

extracts from it and to receive its copy at your request. According to paragraph 4 of the quoted provision “an administrative authority provides copies of files against payment of material costs incurred by making of copies, acquisition of technological means, and their sending,” i.e. the Foreign Police may require an adequate compensation from you for the issue of copies.

The Administrative Procedure Code imposes the following limitation on consultation of files:

“An administrative authority is obliged to take appropriate measures to prevent any disclosure of confidential information and tax/trade secrets or any violation of the obligation of secrecy imposed or recognised by law due to the procedure set out in paragraphs 1 and 2.”

From the aforesaid it results that if the file contains confidential information, the Foreign Police will not provide you with it for consultation. However, the file should at least contain information about the existence of such confidential information. If you believe that the existence of such confidential information has a significant influence on the decision of the Foreign Police in your case, consult the lawyer.

Are the Foreign Police obliged to summon me for interrogation?

Article 41 of the Administrative Procedure Code provides that “an administrative authority will summon persons, whose participation in the trial of the case is necessary. In the summons, the administrative authority will inform you about the legal consequences of the default of appearance.” Article 42 Administrative Procedure Code provides that “a party to the proceedings or a witness who does not appear before the administrative authority without acceptable excuse or serious reasons upon repeated summons and without whose participation the proceedings cannot take place may be brought before the administrative authority. The bringing will be conducted by the police at written request of the administrative authority.”

From the above-mentioned, it results that if the Foreign Police as an administrative authority wants to hear you in the proceedings or your presence is required for other reason, they should summon you as a party to the proceedings. The same holds for witnesses.

According to the Comments to the Administrative Procedure Code (E. Kučerová, Heuréka, 2002) “the summons must be notified to a person in advance to allow this person to timely indicate the serious reasons for which he is unable to appear in the proceedings and to properly prepare himself for the proceedings.” The comments further say that “the Administrative Procedure Code does not specify the form of summons. However, the definition in Article 41 requires a written form of summons. Other forms of summons – e.g. by phone – would not be contrary to the law either, but in this case, the summons would be very difficult to prove should the administrative authority later decide to impose a disciplinary penalty on the person.” The comments to the Administrative Procedure Code (S. Košičiarová, Heuréka, 2004) also provide that “the administrative authority usually summons a witness according to Article 41. The Administrative Procedure Code does not explicitly provide that summons must have a written form (it also admits oral summons, summons by phone, etc.); but, its observance is desirable with regard to potential later inquiry whether the person was actually summoned by the administrative authority (...).”

May a police officer ask any questions during interrogation?

Questions asked by a police officer should be asked without prejudice and in the interest of an

impartial and reliable finding of the facts of the case. Article 32 (1) of the Administrative Procedure Code provides that “the administrative authority is liable to find the exact and full facts of this case and for this purpose to acquire any documents required for decision.” In the administrative proceedings, it is not acceptable for a police officer to interrogate the parties to the proceedings or the witnesses for the purpose of presentation of their statements in the form of captious and suggestive questions.

We refer among others to the Comments to the Administrative Procedure Code (E. Kučerová, Heuréka 2002) providing that:

“During interrogation a witness should be provided an opportunity to describe without interruption everything he knows about the subject of interrogation. A witness may be asked questions that are required for administrative bearing and finding whether the witness’s testimony is complete. However, in the interest of objective truth, it is not acceptable to ask questions that presuppose a fact not yet confirmed by the witness or that already contain the answer (captious and suggestive questions).”

S. Košičiarová (Administrative Procedure Code, Comments, Heuréka 2004) makes the following comment to the method of questioning witnesses:

“During interrogation a witness should first be provided an opportunity to make an uninterrupted statement and only then should be asked questions. (...) Although the Administrative Procedure Code does not explicitly specify, questions endangering the truth and objectiveness of the witness’s testimony should not be asked. These include questions where the answer is suggested, i.e. suggestive questions (“was the car green?” instead of “what was the colour of the car?”) or questions that guide the witness to the desired answer by providing misleading information to him (so-called captious questions).”

✚ Is the Foreign Police deciding on the granting of residence obliged to take into account fundamental human rights that are affected by their decision? In my case, the right to the respect for family and private life?

The first principle of administrative proceedings is the principle of legality, i.e. “in the proceedings the administrative authorities act in compliance with laws and other legal regulations.” The Foreign Police departments deciding on residence are administrative, i.e. state authorities and like all authorities of the Slovak Republic are liable in their decision-making to respect and take into account the rights guarantees by the constitution or by international conventions on human rights, e.g. the European Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms.

Article 7 (5) of the Constitution of the Slovak Republic provides that “international conventions on human rights and fundamental freedoms, international treaties whose enforcement do not require a law and international treaties that directly give rise to rights and obligations of physical or legal persons and have been ratified and declared in a manner prescribed by law, take precedence over laws”.

When making a decision that affects the rights of a party to the proceedings, the Foreign Police should take into account whether the issued decision will be adequate in terms of its interference with the fundamental human rights of the party to the proceedings or other persons who are directly affected by the decision. This condition is called the principle of proportionality.

Conclusion

We hope that you find our guide useful.

Each story is unique, so we chose a few model situations. In case you need individual advice, please contact us at our office on Hurbanovo square 5, in Bratislava, or by accessing www.hrl.sk.